

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-2-12 (Soruşturma)

Karar Sayısı : 13-36/482-212

Karar Tarihi : 13.06.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : Kenan TÜRK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER: Bekir KOCABAŞ, Ekrem SOLMAZ, Nimet KAVAK, Gözde KARABEL

C. ŞİKAYET EDEN : Yunus Erkan AKSU
T.C. Ziraat Bankası Merkez/Nevşehir

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR:

1. Özel Ürgüp Işık Eğitim Öğretim İşletmeleri Limited Şirketi (Özel Ürgüp Işık MTSK)
Dumlupınar Cad. Bedirhan İş Merkezi No:26 Kat:2 Ürgüp/Nevşehir
2. Toy-Yıldız Eğitim Öğretim Turizm ve Tic. İşl. Ltd.Şti. (Özel Ürgüp Yıldız MTSK)
Altıkapı Mah. Atatürk Bulvarı No:53 Ürgüp/Nevşehir
3. Cumhur ARSLAN (Özel Burak MTSK)
Atatürk Bulvarı No:13/2 Nevşehir
4. Mehmet VAROL (Özel Nevşehir MTSK)
Lale Cad. No:11 Nevşehir
5. Vildan ÜRGENÇ (Özel Akademi MTSK)
Cami Cedit Mah. Cami Kebir Cad. No:1/A Nevşehir
6. Kurşunlu Eğitim Ticaret İnşaat Tur. ve San. Ltd. Şti. (Özel Özatılım MTSK)
Yeni Mah. Nar Cad. No:80 Nevşehir
7. Nevşehir Lale Özel Eğitim Kurumları Otom. Tur. Nak. Tic. ve San. Ltd. Şti. (Özel Yeni Lale MTSK)
Yeni Mah. Lise Cad. Ortaklar Apt. No:2 Kat:1 Nevşehir
8. İsmail AKGÜL (Özel Kapadokya MTSK)
Yeni Mah. Lise Cad. No:4/1 Nevşehir
9. Raibe AKBUDAK (Özel Özbaşak MTSK)
Gazhane Cad. No:11 Nevşehir
10. Cumhur ARSLAN (Özel Öz Avanos MTSK)
Yukarı Mah. Fırın Sok. No:7 Avanos/Nevşehir
11. Seçkin YUVALLI (Özel Gülsan MTSK)
Bahçelievler Mah. Sami Kurtaran Sok. No:5 Avanos/Nevşehir
12. Ahmet Serhat CAN (Özel Can Başaran MTSK)
Cumhuriyet Mah. Kapadokya Cad. No:15 Avanos/Nevşehir
13. Fatma AKGÜL (Özel Gülşehir MTSK)
Çayır Mah. M. Akif Ersoy Cad. No:7/2 Gülşehir/Nevşehir
14. Güldoğan Eğitim, Sağlık Rehabilitasyon Medikal İnş. Tur. Tem. İlaç. Tic. Ltd. Şti. (Özel Gül Doğan MTSK)
Çayır Mah. Nevşehir Cad. Kütüphane Karşısı Özkar Gıda Üzeri
Kat:3 Gülşehir/Nevşehir
15. Keziban BOZKURT (Özel Hacıbektaş Elif MTSK)

Zir Mah. Lise Yanı No:122 Hacibektaş/Nevşehir

16. Cumhuriyet ARSLAN (Özel Öz Derinkuyu MTSK)

Atatürk Cad. Ağaoğlu İşhanı No:39 Kat:1-2 Derinkuyu/Nevşehir

17. Cumhuriyet ARSLAN (Özel Burak MTSK Kozaklı Şube)

Cumhuriyet Meydanı Belediye İş Hanı Kat 1 Kozaklı/Nevşehir

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının aralarında anlaşarak kurs ücretlerini belirledikleri iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Kurum kayıtlarına 20.02.2012 tarih ve 1455 sayı ile giren başvuruda özetle, Nevşehir'de faaliyet gösteren sürücü kurslarının aralarında anlaşarak kurs ücretini 600 TL olacak şekilde belirleyerek aralarındaki rekabeti ortadan kaldırdıkları ifade edilmiş ve gereğinin yapılması talep edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Yapılan başvuru üzerine düzenlenen 19.03.2012 tarih ve 2012-2-12/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, Kurulun 29.03.2012 tarih ve 12-14 sayılı toplantısında görüşülerek 12-14/422-M sayılı kararı ile Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kursları hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan önaraştırma sonunda hazırlanan 12.07.2012 tarih ve 2012-2-12/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu, Kurulun 18.07.2012 tarih ve 12-38/1106-M sayılı kararıyla değerlendirilmiş ve Özel Ürgüp Işık Eğitim Öğretim İşletmeleri Ltd. Şti. (Özel Ürgüp Işık MTSK), Toy-Yıldız Eğitim Öğretim Turizm ve Tic. İşl. Ltd.Şti. (Özel Ürgüp Yıldız MTSK), Cumhuriyet ARSLAN (Özel Burak MTSK), Mehmet VAROL (Özel Nevşehir MTSK), Vildan ÜRGENÇ (Özel Akademi MTSK), Kurşunlu Eğitim Ticaret İnşaat Tur. ve San. Ltd. Şti. (Özel Özatılım MTSK), Nevşehir Lale Özel Eğitim Kurumları Otom. Tur. Nak. Tic. ve San. Ltd. Şti. (Özel Yeni Lale MTSK), İsmail AKGÜL (Özel Kapadokya MTSK), Raibe AKBUDAK (Özel Özbaşak MTSK), Cumhuriyet ARSLAN (Özel Öz Avanos MTSK), Seçkin YUVALLI (Özel Gülsan MTSK), Ahmet Serhat CAN (Özel Can Başaran MTSK), Fatma AKGÜL (Özel Gülşehir MTSK), Gülüdoğan Eğitim, Sağlık Rehabilitasyon Medikal İnş. Tur. Tem. İlaç. Tic. Ltd. Şti. (Özel Gül Doğan MTSK), Keziban BOZKURT (Özel Hacibektaş Elif MTSK), Cumhuriyet ARSLAN (Özel Öz Derinkuyu MTSK) ve Cumhuriyet ARSLAN (Özel Burak MTSK Kozaklı Şube) hakkında, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti amacıyla soruşturma açılmasına karar verilmiştir.
- (4) 4054 sayılı Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca soruşturma kararı ve teşebbüsler ile ilgili olarak ileri sürülen iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgi, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslere 03.08.2012 tarihinde tebliğ edilerek 30 gün içinde ilk yazılı savunmalarını yapmaları talep edilmiş ve tarafların ilk yazılı savunmaları Kurum kayıtlarına 29.08.2012 ile 06.09.2012 tarihleri arasında intikal etmiştir. Hakkında soruşturma açılan Özel Akademi MTSK'ya soruşturma bildirimi 07.08.2012 tarihinde tebliğ edilmiş, ancak Özel Akademi MTSK adına Kuruma herhangi bir yazılı savunma gönderilmemiştir.
- (5) Yürütülen soruşturma sonucunda hazırlanan 18.01.2013 tarih ve 2012-2-12/SR sayılı Soruşturma Raporu, ilgili taraflara 22.01.2013-23.01.2013 tarihlerinde tebliğ edilmiş ve hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerden 30 gün içerisinde ikinci yazılı savunmalarını göndermeleri talep edilmiş ve tarafların ikinci yazılı savunması 15.02.2013 ile 26.02.2013 tarihleri arasında Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Özel Gülsan MTSK ile Özel Hacibektaş Elif MTSK'ya ise sırasıyla 06.02.2013 ve 25.03.2013 tarihlerinde soruşturma raporu ve eklerini tebellüğ etmiş olup teşebbüsler, 30 günlük yasal süre içerisinde ikinci yazılı savunmasını sunmamıştır.
- (6) Soruşturma heyeti tarafından hazırlanan 25.03.2013 tarih ve 2012-2-12/EG sayılı Ek Görüş, 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesi uyarınca Kurul üyeleri ile hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslere 03.04.2013 ile 20.04.2013 tarihleri arasında tebliğ edilmiş ve

tarafkların üçüncü yazılı savunması 15.04.2013 ile 20.05.2013 tarihleri arasında Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Tarafların sözlü savunma talebinin olmaması üzerine dosya mevcudu Kurulun 13.06.2013 tarihli toplantısında görüşülerek, nihai karar verilmiştir.

(7) **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;

- Soruşturma taraflarından Cumhuriyet ARSLAN-Özel Öz Derinkuyu MTSK'nın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)'u ihlal ettiğine dair herhangi bir bulguya ulaşılamadığı,
- Nevşehir ili sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarında faaliyet gösteren Özel Ürgüp Işık Eğitim Öğretim İşletmeleri Limited Şirketi-Özel Ürgüp Işık MTSK, Toy-Yıldız Eğitim Öğretim Turizm ve Tic. İşl. Ltd. Şti.-Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Cumhuriyet ARSLAN-Özel Burak MTSK, Mehmet VAROL- Özel Nevşehir MTSK, Vildan ÜRGENÇ-Özel Akademi MTSK, Kurşunlu Eğitim Ticaret İnşaat Tur. ve San. Ltd. Şti. - Özel Özatılım MTSK, Nevşehir Lale Özel Eğitim Kurumları Otom. Tur. Nak. Tic. ve San. Ltd. Şti.-Özel Yeni Lale MTSK, İsmail AKGÜL-Özel Kapadokya MTSK, Raibe AKBUDAK-Özel Özbaşak MTSK, Cumhuriyet ARSLAN-Özel Öz Avanos MTSK, Seçkin YUVALLI-Özel Gülsan MTSK, Ahmet Serhat CAN-Özel Can Başaran MTSK, Fatma AKGÜL-Özel Gülşehir MTSK, Güldoğan Eğitim, Sağlık Rehabilitasyon Medikal İnş. Tur. Tem. İlaç. Tic. Ltd. Şti.-Özel Gül Doğan MTSK, Keziban BOZKURT -Özel Hacıbektaş Elif MTSK, Cumhuriyet ARSLAN-Özel Burak MTSK Kozaklı Şube'nin rekabeti bozucu amaç ve etkili anlaşmalar yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri,
- Yapılan anlaşmaların fiyat tespitine ve müşteri paylaşımına yönelik olması nedeniyle kartel olarak nitelendirilebileceği,
- Soruşturmaya taraf teşebbüslerden Özel Ürgüp Işık Eğitim Öğretim İşletmeleri Ltd. Şti.- Özel Ürgüp Işık MTSK, Toy-Yıldız Eğitim Öğretim Turizm ve Tic. İşl. Ltd. Şti.-Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Cumhuriyet ARSLAN-Özel Burak MTSK, Mehmet VAROL- Özel Nevşehir MTSK, Vildan ÜRGENÇ-Özel Akademi MTSK, Kurşunlu Eğitim Ticaret İnşaat Tur. ve San. Ltd. Şti. -Özel Özatılım MTSK, Nevşehir Lale Özel Eğitim Kurumları Otom. Tur. Nak. Tic. ve San. Ltd. Şti.-Özel Yeni Lale MTSK, İsmail AKGÜL-Özel Kapadokya MTSK, Raibe AKBUDAK-Özel Özbaşak MTSK, Cumhuriyet ARSLAN-Özel Öz Avanos MTSK, Seçkin YUVALLI-Özel Gülsan MTSK, Ahmet Serhat CAN-Özel Can Başaran MTSK, Fatma AKGÜL-Özel Gülşehir MTSK, Güldoğan Eğitim, Sağlık Rehabilitasyon Medikal İnş. Tur. Tem. İlaç. Tic. Ltd. Şti.-Özel Gül Doğan MTSK, Keziban BOZKURT - Özel Hacıbektaş Elif MTSK, Cumhuriyet ARSLAN-Özel Burak MTSK Kozaklı Şube'nin 2011 yılının Kasım ayında başlayan rekabeti bozucu anlaşmaya taraf olması nedeniyle söz konusu teşebbüslere 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" (Ceza Yönetmeliği) uyarınca idari para cezası uygulanması gerektiği,

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Soruşturma Yürütülen Taraflar

- (8) Dosya kapsamında Özel Ürgüp Işık MTSK, Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Akademi MTSK, Özel Özatılım MTSK, Özel Yeni Lale MTSK, Özel Kapadokya MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gülsan MTSK, Özel Can Başaran MTSK, Özel Gülşehir MTSK, Özel Gül Doğan MTSK, Özel Hacıbektaş Elif MTSK, Özel Öz Derinkuyu MTSK, Özel Burak MTSK -Kozaklı Şube'ye yönelik soruşturma açılmıştır. Anılan kurslar sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmeti vermektedir.
- (9) Söz konusu teşebbüslerden Özel Öz Derinkuyu MTSK'nın 21.09.2011 tarihi itibarıyla faaliyetlerine son verdiği anlaşılmıştır. Öte yandan yerinde incelemeler esnasında elde edilen 2006 yılına ilişkin sözleşmede imzası bulunan Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu (H. Özer Birlik)'nin, 2006 yılı itibarıyla Hüseyin Özer Birlik isimli gerçek kişinin bir ticari işletmesi olarak Nevşehir il merkezinde sürücü kursu hizmeti sunduğu, ardından söz konusu işletmenin soruşturma taraflarından Özel Yeni Lale MTSK'ya devredildiği, devrin yapıldığı tarihte Özel Yeni Lale MTSK'nın Nevşehir Lale Özel Eğitim Kurumları Otom. Tur. Nak. Tic. ve San. Ltd. Şti.'nin bir ticari işletmesi niteliğinde olduğu, anılan şirketin hisselerinin %(...)'inin Hüseyin Özer Birlik'in oğlu Hakan Birlik'e, %(...)'unun ise Mustafa Ayhan Akçalı'ya ait olduğu; ayrıca Hüseyin Özer Birlik'in 14.12.2007 tarihinde Özel Yeni Lale MTSK'nın müdürlüğüne atandığı anlaşılmaktadır. Bu hususlar dikkate alındığında Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu ile Özel Yeni Lale MTSK'nın Birlik Ailesi'nin kontrolündeki iki ayrı ticari işletme niteliğinde olduğu, dolayısıyla her iki sürücü kursunun aynı ekonomik bütünlük içerisinde değerlendirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (10) 2918 Karayolları Trafik Kanunu'nun 41/d maddesi uyarınca sürücü adayları, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde motorlu taşıt kullanabilmek için sürücü kurslarında eğitim almak ve eğitimden sonra düzenlenen sınavları başarı ile geçmek durumundadırlar. Sürücü ehliyeti almak isteyen bir kişi için, söz konusu sürücü kurslarında eğitim alınması kanunen zorunlu olduğundan, kurslar tarafından verilen bu hizmetin herhangi bir ikamesi bulunmamaktadır. Bu nedenle ilgili ürün pazarı "*sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarı*" olarak belirlenmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (11) Soruşturmanın, Nevşehir ilindeki sürücü kurslarının faaliyetlerine yönelik olarak açılması nedeniyle, dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar "*Nevşehir ili*" olarak belirlenmiştir.

I.3. Yerinde İncelemede Elde Edilen Belgeler

- (12) Dosya kapsamında Özel Nevşehir MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Kapadokya MTSK ve Özel Yeni Lale MTSK'da yerinde incelemeler yapılmıştır.
- (13) Öneri sürecinde 27.06.2012 tarihinde Özel Burak MTSK'da Kurucu Cumhurbaşkanları ARSLAN ve Mehpare TÜFEKÇİ'nin odalarında ve bilgisayarlarında gerçekleştirilen yerinde incelemede 31.08.2004-01.01.2005 tarihleri arasında geçerli olması öngörülen bununla birlikte altında ismi olan sürücü kurslarının imzalarının bulunmadığı bir anlaşma taslağı elde edilmiştir. Söz konusu anlaşma taslağı aşağıda yer almaktadır:

ANLAŞMA TUTANAĞI

Nevşehir'de bulunan Motorlu Taşıtlar Sürücüleri Kursu sahipleri aralarında toplanarak ehliyet fiyatlarını aşağıdaki gibi belirlemişlerdir.

MADDE : 9	B SINIFI KURS ÜCRETİ	260.000.000. TL
	DIŞ MASRAF	340.000.000. TL
	TOPLAM	600.000.000. TL
MADDE : 2	C SINIFI KURS ÜCRETİ	390.000.000. TL
	DIŞ MASRAF	410.000.000. TL
	TOPLAM	800.000.000. TL
MADDE : 3	E SINIFI KURS ÜCRETİ	390.000.000. TL
	DIŞ MASRAF	410.000.000. TL
	TOPLAM	800.000.000. TL
MADDE : 4	D SINIFI KURS ÜCRETİ	350.000.000. TL
	DIŞ MASRAF	410.000.000. TL
	TOPLAM	760.000.000. TL
MADDE : 5	B'den C'ye fark	220.000.000. TL
	DIŞ MASRAF	410.000.000. TL
	TOPLAM	630.000.000. TL
MADDE : 6	B'den E'ye fark	260.000.000. TL
	DIŞ MASRAF	410.000.000. TL
	TOPLAM	670.000.000. TL
MADDE : 7	C'den E'ye fark	220.000.000. TL
	DIŞ MASRAF	410.000.000. TL
	TOPLAM	630.000.000. TL
MADDE : 8	B,C,D,E>A2	170.000.000. TL
	DIŞ MASRAF	340.000.000. TL
	TOPLAM	510.000.000. TL
MADDE : 9	BİRİNCİ SINAV ÜCRETİ	120.000.000. TL
MADDE : 10	2.3.4.5. SINAV ÜCRETİ	60.000.000. TL

Geçici madde yukarıdaki belirtilen 10(on) maddeden ibaret olup 31.08.2004-01.01.2005 tarihleri arasında geçerli olacaktır.

BURAK ÖZBAŞAK NEVŞEHİR KOZAKLI

ÖZAVANOS YILDIZ GÜLDANE GÜLSAN GÜLŞEHİR

- (14) Yukarıda yer verilen belgenin devamında yer alan 30.08.2004 tarihli "Masraflarla ilgili harcamalar" başlıklı belgede, "Belirtilen kurs ücreti peşin fiyatlardır. Vadeli fiyatlarda aylık %10 fiyat farkı uygulanır. Belirtilen şartlara uymayan Sürücü kursunun bankaya vermiş olduğu 50.000.000.000. (Ellibilyar)lık teminatları bozulacaktır.30.08.2004" ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu belgede de sürücü kurslarından herhangi birinin imzası yer almamaktadır.
- (15) Öneri araştırma sürecinde 26.06.2012 tarihinde Özel Nevşehir MTSK'da kurs müdürü Mehmet VAROL'un odasında, Musa ÜZÜMCÜ'nün masa ve bilgisayarında yapılan yerinde incelemede Özel Nevşehir Motorlu Taşıtlı Sürücüleri Kurs Birliği tarafından düzenlenen 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin sözleşmeler elde edilmiştir. 2006 yılına ilişkin imzalanan Sözleşme aşağıda yer almaktadır.

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖZEL NEVŞEHİR SÜRÜCÜ KURSLARI BİRLİĞİ
SÖZLEŞME

"Koordinatör Merkez Sürücü Kursları adına Burak Sürücü Kursu kurucusu Mustafa ARSLAN, Nevşehir Sürücü Kursu Kurucusu adına Mustafa AKÇALI, Özbaşak Sürücü Kursu Kurucusu adına Murat AKBUDAK, İlçe Sürücü Kursları adına Koordinatörlüğe, Öz Avanos Sürücü Kursu Kurucusu adına Serkan Naci FERLAN, Gülsan Sürücü Kursu Kurucusu adına Seçkin YUVALLI, Ürgüp Sürücü Kursu Kurucusu Mustafa AYZAZ, Gülşehir Sürücü Kursu Kurucusu adına Osman AKGÜL, diğer sürücü kursları tarafından seçildi. Tüm sürücü kursları adına bu komisyon

gerekli olan çalışmalarını yapıp, denetleyebilecek, sonuçlandıracak ve gerektiğinde diğer sürücü kurslarına gerekli olan bilgileri aktaracaktır. **Komisyonun vereceği kararlar bağlayıcıdır.**

Genel Anlaşma Kararları:

1 – Yapılan sözleşme 17.01.2006-31.12.2006 tarihleri arasında geçerli kılınacaktır. Komisyon ve üyeler gerek görürse uzatılacaktır.

2 – Anlaşılan ücretler sadece kursa ait eğitim ücreti olup, diğer masraflar hariçtir.
.....

3- Anlaşılan Kurs Eğitim Ücretleri 2006 yılı içerisinde ilk 6 aylık (2.3.4.5.6. döneminde) ve 2. altı aylık (7.8.9.10.11.12. dönemi) diye görüşülüp anlaşılmıştır. Gerek görülürse diğer sürücü kurslarının talebi ve komisyonun kararı ile ikinci altı aylık dönemde yeni ücret belirlenecektir. Talebin olmaması durumunda da bu fiyatlar anlaşma bitimine kadar geçerli olacaktır.

4- Sözleşmede belirtilen Kurs Eğitim ücretleri taban fiyatlar olup, bu fiyatların altında kayıt yapılmayacaktır. Kursiyer kayıtları için bilgilendirme görüşü yapılırken Kurs+ Ehliyet Masrafı diye de görüşme yapılabilir. Ancak ; Kurs ücreti ayrıca adaya söylenecek olup görüşme esnasında “yazılıdan sonra hallederiz”- “yazılıda gerekeni yaparız”- “kolay”-“sürücü belgesi alırken hepsini görüşürüz”-“ hesaplarız” gibi ... vb muallakta bırakabilecek kursiyeri ve anlaşma yapan kursları aldatabilecek, teknik terimler kullanılmayacak.

5- Her dönemin açılışında kurslar bir suret dönem listelerini adayların telefonları ile birlikte komisyona teslim edecekler.

6-.....

7-Sürücü kursları kurs eğitim ücretlerine en fazla 5 (beş) taksitle alabilirler. 5 (beş) taksitin üstüne çıkılmayacaktır.

8- Sürücü kursu ile bağlantılı resmi veya gayri resmi çalışan her personelin veya yakınının vermiş olduğu sürücü kursu eğitim ücretlerinden kurucu sorumludur.

9- 17.01.2006 tarihinden önce ve sonra kursiyerlerle görüşme yapılmış olsa bile bu tarihten sonra (2. Dönem) anlaşılan fiyatlar uygulanacaktır.

10- Sürücü kursuna kayıt olan kursiyerler il sınavlarından başarısız olmaları durumunda 2.3.4.5. yazılı sınavlarından her sınav için sınav ücreti olarak (bakanlık sınav harcı dahil 25.00 YTL) alınacaktır. Bunun dışında yazılı için sınav harcı talep edilmeyecektir. Ayrıca direksiyon sınavından ilk sınavda başarısız olmaları durumunda 2.3.4.5. direksiyon sınavlarından her sınav için sınav ücreti olarak 25.00 YTL alınacaktır. Fark sınavlarında sadece direksiyon sınavına girmesi gereken yazılıdan muaf adaylar içinde direksiyon sınav harçları 25.00 YTL olacaktır. Belirlenen sınav harcının altında ücret alınmayacak olup üzerinde alınabilecektir.

11- Anlaşma sağlayan sürücü kursunun Kanuni olarak isim değişmesi, kurucusunun değişmesi durumunda komisyona bilgi verilecektir. Gerekirse yeni kurucu ve yeni sürücü kursuna göre anlaşma yenilecektir. Ancak; sadece Kurucunun değişmesi durumunda ise eski kurucu yeni kurucuya bu anlaşmaya göre bilgi verecek olup yeni kurucuda bu anlaşmaya katılım sağlayacaktır. Kurumun devir halinde komisyon karar verecektir. Aksi durumda eski kurucunun anlaşmayı direkt bozduğu kararına varılacaktır.

12 -

13 -

14- Verilen fiyatların tespit edilmesi durumunda hemen komisyona haberdar edilecek olup, bu durum kaydedici cihazlarla komisyon tarafından tespit ettirilecektir. Karşılaşılan durum değerlendirilmesi yazı ve imza altına komisyon tarafından yapılacaktır.

15- Anlaşma komisyon üyelerinden biri tarafından bozulması durumunda tespit 14. Maddeye istinaden yapıлып, anlaşmayı bozan kişi komisyondan otomatikman çıkartılacaktır.

	Kurs Ücreti (YTL)	Diğer	Toplam	Masraflar	A2	B	CDE
A2	240.00 YTL	210.00 YTL	450.00 YTL	Rapor
B	400.00 YTL	320.00 YTL	720.00 YTL	Savcılık
C	500.00 YTL	430.00 YTL	930.00 YTL	Yazılı Harç
D	550.00 YTL	430.00 YTL	980.00 YTL	Dir. Harç
E	600.00 YTL	430.00 YTL	1030.00 YTL	Cemiyet
H	300.00 YTL	210.00 YTL	510.00 YTL	Vergi Dairesi
...>A2	200.00 YTL	210.00 YTL	410.00 YTL	Emniyet
B<..	370.00 YTL	430.00 YTL	800.00 YTL	Toplam	210.00 YTL	320.00 YTL	430.00 YTL
E>D - D>E	310.00 YTL	390.00 YTL	700.00 YTL				
C>E - C>D	310.00 YTL	390.00 YTL	700.00 YTL				

Ben sürücü kursu işletmecisiyim. Usulsüzlüğü ve kanun gereği haksız rekabeti önlemek amacıyla, koordinatör görevlileri ve sürücü kursları ile anlaşma sağladım. Yukarıdaki 15. Maddeden oluşan sözleşmeyi kabul ediyorum.

Sürücü Kursu Kurucusu

imza

1	BURAK SÜRÜCÜ KURSU (CUMHUR ARSLAN) MERKEZ	imza
2	NEVŞEHİR SÜRÜCÜ KURSU (MEHMET VAROL) MERKEZ	imza
3	ÖZBAŞAK SÜRÜCÜ KURSU (RAİBE AKBUDAK) MERKEZ	imza
4	KAPADOKYA SÜRÜCÜ KURSU (TURAN AKGÜL) MERKEZ	imza
5	HÜSEYİN ÖZER BİRLİK SÜRÜCÜ KURSU (H. ÖZER BİRLİK) MERKEZ	imza
6	ÖZ AVANOS SÜRÜCÜ KURSU (CUMHUR ARSLAN) AVANOS	imza
7	GÜLSAN AVANOS SÜRÜCÜ KURSU (SEÇKİN YUVALLI) AVANOS	imza
8	KOZAKLI SÜRÜCÜ KURSU (CUMHUR ARSLAN) KOZAKLI	imza
9	GÜLŞEHİR SÜRÜCÜ KURSU (TURAN AKGÜL) GÜLŞEHİR	imza
10	GÜLDANE SÜRÜCÜ KURSU (ABDÜLKADİR GÜLDANE) GÜLŞEHİR	
11	YILDIZ SÜRÜCÜ KURSU (MUSTAFA AYAZ) ÜRGÜP	imza"

- (16) Özel Nevşehir MTSK'da yapılan yerinde incelemede ayrıca 2006 yılına ilişkin olarak imzalanan sözleşmenin başlangıç tarihi olan 17.01.2006 tarihinde, sözleşme ile ilgili olarak düzenlenen on (2006 yılına ilişkin Sözleşmeyi imzalayan taraf sayısı) adet senedin sözleşme geçerlilik tarihi olan 31.12.2006'ya kadar Avukat Alp Eren FERLAN'a emaneten verildiğine ilişkin imzalı bir tutanak mevcuttur. Söz konusu tutanakta, 2006 yılına

ilişkin sözleşme kapsamında kurulan komisyonun üyeleri olan Seçkin YUVALLI, Mustafa AYAZ, Osman AKGÜL, Murat AKBUDAK, Serkan Naci FERLAN, Mustafa Ayhan AKÇALI'nın imzaları bulunmaktadır. Tutanakta ayrıca, imzası bulunan altı kişiden dördünün birlikte gelerek senetleri istemesiyle istenilen sayıda senedin kendilerine verileceği hükme bağlanmaktadır.

- (17) Özel Nevşehir MTSK'da yapılan yerinde incelemede ayrıca Özel Nevşehir Motorlu Sürücü Kursları Birliği tarafından düzenlenen 2007 yılına ilişkin sözleşme elde edilmiştir. 2007 yılına ilişkin Sözleşme aşağıda yer almaktadır.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖZEL NEVŞEHİR MOTORLU TAŞIT SÜRÜCÜLERİ KURS BİRLİĞİ
SÖZLEŞME

*“Koordinatör Merkez Sürücü Kursları adına Burak Sürücü adına Cumhur ARSLAN, Nevşehir Sürücü Kursu Kurucusu adına Mehmet VAROL, Yeni Lale Sürücü Kursu adına M. Ayhan AKÇALI, Özetilim Sürücü Kursu Kurucusu İsmail ÖRDÜ, İlçe Sürücü Kursları adına Koordinatörlüğe, Öz Avanos Sürücü Kursu Kurucusu adına Serkan Naci FERLAN, Gülsan Sürücü Kursu Kurucusu adına Seçkin YUVALLI, Gülşehir Sürücü Kursu Kurucusu adına Osman AKGÜL, Gündoğan Sürücü Kursu Kurucusu adına Doğan DEĞERLİER, diğer sürücü kursları tarafından seçildi. Tüm sürücü kursları adına bu komisyon gerekli olan çalışmalarını yapıp, denetleyebilecek, sonuçlandıracak ve gerektiğinde diğer sürücü kurslarına gerekli olan bilgileri aktaracaktır. **Komisyonun vereceği kararlar bağlayıcıdır.***

Genel Anlaşma Kararları:

1 – Yapılan sözleşme 01.01.2007-31.01.2008 tarihleri arasında olup, 2008 yılı birinci dönem dahil olan 13 aylık bir zamanda geçerli olacaktır. Komisyon ve üyeler gerek görürse 31.12.2007 tarihinde yeni fiyatı 2008 yılı yeni döneme yansıtacaktır.

2 – Anlaşılın ücretler sadece kursa ait eğitim ücreti olup, diğer masraflar değişken olabileceğinden bu masraflar kursiyere hariçten söylenecektir. Buna göre masraflar

3- Anlaşılın Kurs Eğitim Ücretleri 2007 yılı içerisinde ilk 5 aylık olup mayıs sonuna kadardır. (1.2.3.4.5. döneminde) ve diğer dilim ise sürücü kurslarını resmi vermiş olduğu ilana göre yapılacaktır. (Gerek görürse)

4– Gerek görülürse, diğer sürücü kurslarının talebi ve komisyon kararı ile yeni ücret belirlenecektir. Talebin olmaması durumunda bu fiyatlar anlaşma bitimine kadar geçerli olacaktır.

5- Sözleşmede belirtilen Kurs Eğitim ücretleri taban fiyatlar olup, bu fiyatların altında kayıt yapılmayacaktır. Kursiyer kayıtları için bilgilendirme görüşü yapılırken Kurs+ Ehliyet Masrafı diye de görüşme yapılabilir. Ancak; Kurs ücreti ayrıca adaya söylenecek olup görüşme esnasında “yazılıdan sonra hallederiz”- “yazılıda gerekeni yaparız”- “kolay”-“sürücü belgesi alırken hepsini görüşürüz”-“ hesaplarız” gibi ... vb muallakta bırakabilecek kursiyeri ve anlaşma yapan kursları aldatabilecek, teknik terimler kullanılmayacak.

6- Her dönemin açılışında kurslar bir suret dönem listelerini adayların sabit bir numara varsa cep telefonları ile birlikte seçilen komisyona dönem başla hafta sonu (cuma) gününe kadar teslim edecek olup, dönem sayılarını H.İçer açılan tarihte yani Pazartesi günü seçilen komisyon başkanına sayı verecektir.

7-.....

8-Sürücü kursları kurs eğitim ücretlerini direksiyon sınav öncesi alabilecek şekilde taksitlendirebilir. Ayrıca inisiyatif kullanmak suretiyle en fazla 5 (beş) taksit yapabilir. Bu taksit sayısı üzerine çıkılmayacaktır.

9- Sürücü kursu ile bağlantılı resmi veya gayri resmi çalışan her personelin veya yakınının vermiş olduğu sürücü kursu eğitim ücretlerinden kurucu sorumludur.

10- 2008/1. dönemde yazılı olan kursiyerlerin ücretleri 2007 yılı tarifesine göre olacağından, 31.12.2007 tarihinden önce kayıta geçirilmiş olan kursiyerler önceden liste halinde 2007 aralık ayının son gününde komisyona verilecek. Kayıt yaptırmamış ancak sadece görüşme yapılmış kursiyerler 2008 yılı fiyatı uygulanacaktır. Buna göre kursiyerlerde görüşme yapılmış olsa bile bu 01.01.2008 tarihinden sonra kayıt yaptırdığından mali zamla birlikte 2008 anlaşılacak fiyatlar uygulanacaktır. (Bu durumda kursiyerlere zamli olduğu anlatılacaktır)

11- Sürücü kursuna kayıt olan kursiyerler il sınavlarından başarısız olmaları durumunda 2.3.4.5. yazılı sınavlarından her sınav için sınav ücreti olarak (bakanlık sınav harı dahil) alınacaktır. Bunun dışında yazılı için sınav harcı talep edilmeyecektir. Ayrıca direksiyon sınavından ilk sınavda başarısız olmaları durumunda 2.3.4.5. direksiyon sınavlarından her sınav için sınav ücreti olarak 70.00 YTL alınacaktır. Fark sınavlarında sadece direksiyon sınavına girmesi gereken yazılıdan muaf adaylar içinde direksiyon sınav harçları 70 YTL olacaktır. Belirlenen sınav harcının altında ücret alınmayacak olup üzerinde alınabilecektir.

12- Anlaşma sağlayan sürücü kursunun Kanuni olarak isim değişmesi, kurucusunun değişmesi durumunda komisyona bilgi verilecektir. Gerekirse yeni kurucu ve yeni sürücü kursuna göre anlaşma yenilecektir. Ancak; sadece Kurucunun değişmesi durumunda ise eski kurucu yeni kurucuya bu anlaşmaya göre bilgi verecek olup yeni kurucuda bu anlaşmaya katılım sağlayacaktır. Kurumun devir halinde komisyon karar verecektir. Aksi durumda eski kurucunun anlaşmayı direkt bozduğu kararına varılacaktır.

13 -

14 -

15- Verilen fiyatların tespit edilmesi durumunda hemen komisyona haberdar edilecek olup, bu durum kaydedici cihazlarla komisyon tarafından tespit ettirilecektir.

16- Anlaşma komisyon üyelerinden biri tarafından bozulması durumunda tespit 14. Maddeye istinaden yapıлып, anlaşmayı bozan kişi komisyondan otomatikman çıkartılacaktır.

17- Sisteme göre kayıtlı olan bir kursiyer sınava girmesi durumunda kayıt kapatıp bir başka kuruma kayıt yaptırmaması durumunda da kayıt kapatma yapılmayacak olup, diğer kurum adayın 5 sınav hakkının bitmesini bekleyecektir (Böylelikle kurslar arasında bağ kopartılmayacaktır.).

	Kurs Ücreti (YTL)	Diğer	Toplam	Masraflar	A2	B	CDE
A2	240.00	165.10 YTL	405.10 YTL	Rapor

	YTL						
B	400.00 YTL	283.50 YTL	683.50 YTL	Savcılık
CD E	600.00 YTL	401.90 YTL	1001.90 YTL	Yazılı Harç
H	400.00 YTL	165.10 YTL	561.50 YTL	Direksiyon Harç
<A2	200.00 YTL	165.10 YTL	365.10 YTL	Ş. Cemiyeti
B>	370.00 YTL	401.90 YTL	771.90 YTL	Vergi Dairesi
CE >D	310.00 YTL	381.90 YTL	680.90 YTL	Emniyet Müd
D> E	310.00 YTL	381.90 YTL	680.90 YTL				
	Toplam	165.10 YTL	283.50 YTL	401.90 YTL

ANLAŞMAYA İMZA ATAN SÜRÜCÜ KURSLARI

BURAK MTSK	Cumhur Arslan	imza
NEVŞEHİR MTSK	Mehmet Varol	imza
ÖZBAŞAK MTSK	Murat Akbudak	imza
KAPADOKYA MTSK		
YENİ LALE MTSK	Mustafa Akçalı	imza
ÖZ ATILIM MTSK	İsmail Ördü	imza
KOZAKLI MTSK	Cumhur Arslan	imza
ÜRGÜP YILDIZ MTSK		
GÜLSAN AVANOS MTSK	Seçkin Yuvallı	İmza
ÖZAVANOS MTSK	Cumhur Arslan	İmza
GÜLŞEHİR MTSK		
GÜLDOĞAN MTSK		
CAN BAŞARAN MTSK	Ahmet Serhat Can	İmza

İş bu sözleşme Nevşehir ilinde bulunan yukarıda isimleri yazılı kurucular tarafından hazırlanıp sözleşmedeki şartlara bağlı kalmak şartıyla imza altına alınmıştır.”

- (18) 27.06.2012 tarihinde Özel Burak MTSK’da gerçekleştirilen yerinde incelemede, 16.12.2007-15.12.2008 tarihleri arasında geçerli olan Özel Nevşehir Motorlu Taşıtlı Sürücüleri Kurs Birliği tarafından hazırlanan ancak altında herhangi bir sürücü kursuna ait imza bulunmayan bir sözleşme örneğine rastlanmıştır. Bu sözleşme de yukarıda hükümlerine verilen 2007 yılına ilişkin sözleşme ile benzer konuları içermekte olup ehliyet sınıfları bazında kurs ücretleri ve diğer masraflara ilişkin tabloda ücretlerin arttığı gözlenmiştir. “Anlaşmaya İmza Atan Sürücü Kursları” başlıklı tabloda yukarıda da belirtildiği üzere herhangi bir imza bulunmamakla birlikte, 2007 yılındaki imza tablosundan farklı olarak 2007 yılında yer alan Özel Can Başaran MTSK’nın yerine Özel Öz Derinkuyu MTSK’nın ismi bulunmaktadır.
- (19) Özel Nevşehir MTSK’da yapılan yerinde incelemede, 2011 yılına ilişkin olarak Özel Akademi MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Kapadokya MTSK, Özel Yeni Lale MTSK, Özel Öz Atılım MTSK, Özel Özbaşak MTSK olmak üzere yedi sürücü kursu arasında oluşturulan havuza ilişkin hesaplama tablosu bulunmuştur. Buna ek olarak, Özel Nevşehir MTSK’da ve Özel Burak MTSK’da; havuza dâhil olan isimleri yukarıda sayılan yedi sürücü kursunun ehliyet sınıfı bazında gruplanmış 2011 yılı öğrenci sayılarını gösteren tablolar elde edilmiştir. Söz konusu tabloya aşağıda yer verilmiştir:

“2011 YILI

Kurs	B	D	E	A2	BED/A2	B/ED	C-E-D	F-B	A2/B	A2/E.D	F-E	TOPLAM
Nevşehir MTSK	517	49	72	1	35	34	59		2	1		770

Özbaşak MTSK	379	15	40	1	16	26	34		2			513
Burak MTSK	298		63	5	29	5	1	1	3	1		406
Kapadokya MTSK	240	36	47	2	19	29	14	1	1			389
Özatlım MTSK	251	14	44	3	19	19	22	1	2	1	2	378
Lale MTSK	272		65	5	10	18	2	1				373
Akademi MTSK	247		39	7	10	17	5					325
Toplam	2204	114	370	24	138	148	137	4	10	3	2	3154"

- (20) Özel Nevşehir MTSK'da yapılan yerinde incelemede ayrıca, havuza dâhil olan Özel Nevşehir MTSK'nın 2011 yılı dönemler itibarıyla ehliyet sınıfı bazında gruplanmış öğrenci sayılarını gösteren tablo ile fiyat birliği öncesinde kayıt olan kursiyer listesi bulunmuştur.
- (21) Önaraştırma sürecinde 27.06.2012 tarihinde yerinde inceleme yapılan diğer bir teşebbüs Özel Kapadokya MTSK olup, kurs müdürü Tuğran AKGÜL, kurucu İsmail AKGÜL ve Emre ÖZBEK'in odalarında ve bilgisayarlarında yerinde inceleme yapılmıştır. Özel Kapadokya MTSK'nın kullandığı elektronik postasında yapılan incelemede elde edilen belgelerin genel olarak birlik başkanı İsa DOĞAN'dan birlik üyesi diğer sürücü kurslarına gönderildiği görülmektedir. Bu belgeler arasında 2011 yılı Ekim ve Kasım aylarında yapılan toplantıların tutanakları bulunmaktadır. Söz konusu tutanakların altında hakkında soruşturma yürütülen on yedi teşebbüsün ismi bulunmaktadır. Ekim 2011 tarihli tutanakta ve Kasım 2011 tarihli tutanakta havuz sistemine ilişkin hususların görüşüldüğü anlaşılmakta olup, Kasım 2011 tarihli tutanak ekinde uygulanacak havuz sistemine ilişkin hesaplamaların bulunduğu tablolar bulunmaktadır.
- (22) Özel Burak MTSK'da ve Özel Nevşehir MTSK'da yapılan incelemede; yedi sürücü kursunun verilerinden hareketle havuza ilişkin 2012 yılına ait hesaplama tabloları, oluşturulan havuza ilişkin kuralların yer aldığı belgelere ve "Nevşehir İli Merkez Sürücü Kursları Birlik Kararları" başlıklı belgeye rastlanmıştır. Bu belgede sürücü kurslarının havuzdan aldıkları hisse oranları, uygulanacak taksit sayısı, fiyatlar ve uygulanacak indirimler gibi hususlar yer almaktadır.
- (23) Özel Nevşehir MTSK'da yapılan incelemede "toplam maliyet olarak söylenecek rakam" başlıklı "A2 650, B 1100, CDE 1500, ... <A2 600, B<..... 1135, CDE<... 1050" şeklinde sürücü ehliyet sınıflarına göre düzenlenmiş bir fiyat listesi bulunmuştur.
- (24) Özel Kapadokya MTSK'da yapılan yerinde incelemede ayrıca, 2012 yılında Nevşehir Sürücü Kursları Birliği tarafından uygulanan fiyat listesi elde edilmiş, anılan fiyat listesinin tablo halinin sürücü kurslarında asılı olduğu raportörler tarafından görülmüştür¹. Bahse konu fiyat listesine aşağıda yer verilmiştir:

"NEVŞEHİR SÜRÜCÜ KURLARI BİRLİĞİ 2012 YILI NEVŞEHİR VE İLÇELERDE UYGULANACAK KURLARIN FİYAT LİSTESİ		
A2		350
B		600
C		800
D		800
E		800
H		600
Mevcut B-D-E	Alınacak A2	300

¹ Özel Nevşehir MTSK'da yapılan incelemede anılan fiyat listesine benzer bir liste bulunmuş olup, geçiş ücretlerinde ve sınav ücretlerinde küçük farklılıklar bulunmaktadır.

Mevcut A2	Alınacak B	550
Mevcut A2	Alınacak D-E	700
Mevcut B	Alınacak D-E	450
Mevcut C-D C-E	Alınacak E D	400

ÜCRETLERİNİN ÖDEME ŞEKLİ

KAYIT ANINDA :1/3

YAZILI SINAVDA :1/3

DİREKSİYON SINAVINDA :1/3

SINAV ÜCRETLERİ

* SINAVLARDA KALANLAR 100.00 TL ÖDEME YAPACAK

* FİYATLAR VE ÖDEME ŞEKLİ SÜRÜCÜ KURSLARI BİRLİK KARARIDIR.

* TÜM SÜRÜCÜ KURSLARI BİRLİK KARARINA UYMAK ZORUNDADIR."

- (25) Önaraştırma sürecinde 26.06.2012 tarihinde Özel Özbaşak MTSK'da kurs müdürü Tahsin YARGLI'nın odasında, kurucu Raibe AKBUDAK'ın odasında ve Kayıt Kabul ofisinde ve bilgisayarda yapılan yerinde inceleme ile Özel Kapadokya MTSK'da yapılan incelemede, Özel Ürgüp Işık MTSK müdürü İsa DOĞAN tarafından soruşturma tarafı teşebbüslere gönderilen 16.06.2012 tarihli "2012/6 Toplantı Tutanağı ve Telefon Zinciri" konulu e-posta elde edilmiştir. Bahse konu e-posta ekinde, Haziran 2012'de yapılan birlik toplantısına ilişkin tutanak örneği yer almaktadır. Yapılan toplantının gündem maddelerini Milli Eğitim Müdürlüğünde yapılan toplantı, özel ders saat ücretleri, eski alacakların tahsilinde yaptırım uygulanması, mevzuatlardaki genel gelişmelerle ilgili bilgi paylaşımı şeklinde özetlemek mümkündür. "Nevşehir İli Tüm M.T.S. Kursları 2012 Yılı Mart Ayı Toplantı Tutanağı" başlıklığini taşıyan, ancak 15.06.2012 tarihinde yapılan toplantıya ilişkin tutanakta, özel ders saat ücretleri ile ilgili aşağıdaki ifadeler yer almaktadır.

" a) ders saat süresi 50 dakika ve çalışma paket süre ve ücret olarak

b)2 saat ücreti: 160 TL,

c) 5 saat ücreti: 350 TL,

d) 10 saat ücreti: 600 TL,

e) 5 saatlik paket çalışma veya 10 saatlik paket çalışmalar kendi eski kursiyerlerimiz artı 1 saat ücretsiz eğitim verilir.

Teklifini ve alınan kararı "BİRLİK FİYAT LİSTESİ" olarak hazırlatılarak kurslara asılmasını oylarınıza sunuyorum...

Yapılan oylama sonucunda oybirliği ile kabul edildi."

- (26) Yukarıda fiyat birlikteliğine ilişkin bir kısmına yer verilen tutanak örneği altında soruşturmaya taraf on yedi sürücü kursunun ismi bulunmaktadır². Yukarıda kararına ilişkin bilgi verilen özel direksiyon dersine ilişkin ücret çizelgesine aynı zamanda Özel Kapadokya MTSK'da yapılan incelemede de rastlanmıştır.

- (27) Özel Özbaşak MTSK ve Özel Kapadokya MTSK'da yapılan incelemede ayrıca Özel Özbaşak MTSK tarafından diğer sürücü kurslarına istişare edilmek üzere 2012-2013 yılı ücret tarifesi taslağının ekli olduğu bir başka e-postaya rastlanmıştır.

- (28) Önaraştırma sürecinde Özel Kapadokya MTSK'nın kullandığı elektronik postada yapılan

² Özel Özbaşak MTSK ve Özel Kapadokya MTSK'da e-posta ekinde ulaşılan tutanaklar elektronik ortamdan yazdırılmış olup söz konusu belgelerde herhangi bir teşebbüs yetkilisinin imzası bulunmamaktadır.

incelemede, birlik başkanı İsa DOĞAN'dan birlik üyesi diğer sürücü kurslarına gönderilen diğer belgeler arasında 2012 yılı Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Haziran aylarında yapılan toplantıların tutanakları⁸ bulunmaktadır. Söz konusu tutanakların altında hakkında soruşturma yürütülen on yedi teşebbüsün ismi bulunmaktadır. Toplantı tutanaklarının gündem maddeleri arasında yukarıda örneğine yer verilen fiyat belirlemeye ve oluşturulan havuza ilişkin hükümlerden farklı olarak Mart 2012 tutanağında "haksız rekabetin önlenmesi için denetim birimi kurulması" başlıklı; Mayıs 2012 ve Nisan 2012 tutanaklarında ise "fiyat birliğinin uygulanırlığının olumlu yansımaları", "denetim birimi raporunun görüşülmesi, çevre illerde rekabeti önleyici çalışma yapılması ve bunun için birime bütçe ayrılması" başlıklı gündem maddeleri yer almaktadır. Denetim biriminin kurulmasına ilişkin gündem maddesinde kararlara uymayan birlik üyelerine yaptırımın üyelerden alınan teminatların gelir kaydedilmesi/yakılması yoluyla uygulanması hususunda anlaşıldığı görülmektedir.

- (29) Elde edilen e-postalarda ayrıca, ehliyetlere gelen AB standardı ile ilgili basın açıklaması, 2012-2013 yılı fiyat listesi, özel direksiyon dersi ücret listesi, birlik toplantısının Nevşehir basınında yayınlanmasıyla ilgili yazılar ile Nevşehir basınında yer alan haberler, Haziran 2012'de yapılan toplantının tutanağı, sürücü kursları arası telefon zinciri, Nevşehir Sürücü Kursları Birliği 2012 Yılı Nevşehir ve İlçelerde Uygulanacak Kurs Fiyat Listesi, havuz sistemi için doldurulması gerekli tablo örneği, sürücü kursları arasında oluşturulan havuza ilişkin hesaplama tabloları bulunmaktadır.

1.4. Değerlendirme

- (30) Bu başlık altında öncelikle, önaraştırma ve soruşturma sürecinde elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde, soruşturmaya taraf sürücü kurslarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmedikleri değerlendirilmiş, ardından teşebbüslerin savunmalarına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Devamında 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi ve bu maddeye dayanılarak yayımlanan Ceza Yönetmeliği bağlamındaki değerlendirmelere yer verilmiştir.

1.4.1. 4054 Sayılı Kanun'un 4. ve 5. Maddeleri Bağlamında Değerlendirme

- (31) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde;

"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

.....

Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder.

Ekonomik ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir."

hükmüne yer verilerek amacı veya etkisi rekabeti engelleme, sınırlama veya bozma olan teşebbüsler arası anlaşmalara, uyumlu eylemlere ve teşebbüs birliklerinin kararlarına karşı genel bir yasaklama getirilmiştir.

- (32) Kanun'un 4. maddesinde yer alan hükmün temel amacı, her bir teşebbüsün kendi ticari politikalarını ve piyasadaki faaliyetlerini tek başına, bağımsız olarak belirlemesidir. Rekabeti bozucu nitelikteki anlaşmaların varlığı halinde, teşebbüslerin bağımsız davranışlarının yerini anlaşma taraflarının ortak çıkarlarına hizmet eden koordineli

davranışlar almaktadır. Bu tür anlaşmalar, serbest piyasa ekonomisinden elde edilmesi beklenen faydaları azaltarak kaynakların etkinsiz kullanılmasına ve serbest piyasa sisteminin sağladığı refahın piyasadaki aktörlere hak etmedikleri oranda dağılmasına yol açar. Diğer bir deyişle, bu tür anlaşmalara taraf olan teşebbüsler, normal rekabet şartları içinde elde edemeyecekleri kârlara ulaşarak bu ekonomik faaliyetlerle yaratılan refahın çoğunu kendilerine aktarma olanağına sahip olur ve serbest piyasa ekonomisinin sağlıklı bir şekilde işlemlerini engellerler.

- (33) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin gerekçesinde; *"Bu Kanunun amacı rekabetin korunması olduğuna göre, rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu teşebbüsler arası anlaşma ve uygulamaların yasaklanması gerekir. Maddenin amacı bakımından anlaşma, hukuki şekil şartlarına uymasa bile tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur."* denilmek suretiyle Türk rekabet hukukunda "anlaşma" kavramının borçlar hukukundaki "sözleşme" kavramından daha geniş bir kavram olduğuna dikkat çekilmiştir. Gerçekten de Kanun'un 4. maddesi anlamında bir anlaşmanın varlığı için teşebbüsler arasında aynı yönde bir irade uyuşmasının bulunması yeterlidir.
- (34) Bu genel açıklamaların çerçevesinde; soruşturmaya taraf teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmedikleri aşağıda değerlendirilmiştir.
- (35) Önaraştırma ve soruşturma sürecinde elde edilen delillerin bir bütün olarak incelenmesinden, Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının 2004 yılından başlayarak 2012 yılına kadar çeşitli dönemlerde bir araya gelerek toplantılar yaptıkları, bu toplantılarda sunmuş oldukları hizmetlerin fiyatlarına, hizmet koşullarına ve elde edilen gelirin paylaşımına ilişkin çeşitli görüşmeler ve anlaşmalar yaptıkları anlaşılmaktadır.
- (36) Soruşturma tarafı teşebbüsler arasında fiyat tespitine yönelik ilk çalışmaların 2004 yılında gerçekleştiği, Özel Burak MTSK yetkilileri Cumhur ARSLAN ve Mehpere TÜFEKÇİ'nin odalarında ve bilgisayarlarında gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen 31.08.2004-01.01.2005 tarihleri arasında geçerli olması öngörülen sözleşme taslağından anlaşılmaktadır.
- (37) 31.08.2004-01.01.2005 tarihleri arasında geçerli olması öngörülen söz konusu sözleşme taslağının, MTSK'larca uygulanacak olan kurs ücretlerini ve sürücü kursu dışındaki sınav harcı vb ücretleri belirlemek amacıyla hazırlandığı görülmekte; ayrıca anılan belgenin devamında yer alan 30.08.2004 tarihli *"Masraflarla ilgili harcamalar"* başlıklı belgede belirlenen kurs ücretinin peşin fiyatlar olduğu, vadeli fiyatlarda aylık %10'luk fiyat farkı uygulandığı, belirtilen şartlara uymayan sürücü kursunun bankaya vermiş olduğu 50 milyarlık³ teminatlarının bozulacağı ifadelerine yer verilmiştir.
- (38) Yukarıda içeriği sunulan 2004 yılına ilişkin belgelerde Özel Burak MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Burak MTSK -Kozaklı Şube, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Güldane Sürücü Kursu, Özel Gülsan MTSK, Özel Gülşehir MTSK'nın unvanları bulunmakla birlikte herhangi bir sürücü kursu yetkilisinin imzasının yer almadığı görülmektedir. Ayrıca önaraştırma ve soruşturma sürecinde söz konusu belgelerin nihai bir anlaşmaya dönüştüğünü gösteren herhangi bir tespit yapılmamıştır.
- (39) Dosya kapsamında yapılan incelemelerde, 17.01.2006-31.12.2006 tarihleri arasında geçerli olmak üzere imzalandığı anlaşılan "Sözleşme" başlıklı bir belge (2006 yılına ilişkin sözleşme) bulunmuştur. Söz konusu Sözleşme'de, Nevşehir ilinde faaliyet gösteren; Özel

³ Günümüz Türk Lirası ile 50.000 TL'ye karşılık gelmektedir.

Ürgüp Yıldız MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu, Özel Kapadokya MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gülsan MTSK, Özel Gülşehir MTSK, Özel Burak MTSK-(Kozaklı Şube) ve Güldane Sürücü Kursu'nun unvanlarının ve bu kursların yetkililerinin isimlerinin bulunduğu ve ayrıca Güldane Sürücü Kursu dışındaki sürücü kursu yetkililerinin imzalarının yer aldığı görülmektedir. Sözleşme'nin 1. maddesinde, söz konusu Sözleşme'nin 17.01.2006-31.12.2006 tarihleri arasında geçerli olacağı, 4. maddesinde sürücü kursu ücretlerinin taban fiyat olarak belirleneceği, 5. maddesinde her bir sürücü kursuna ait kursiyer listelerinin sözleşme tarafları arasında paylaşılacağı, 7. maddesinde ücretlerin azami beş taksite bölünebileceği, 10. maddesinde kursiyerlerden alınacak sınav ücretlerinin 25 YTL olarak tespit edileceği belirtilmiş ve ayrıca sözleşme ile farklı sürücü belgesi türleri için 17.01.2006-31.12.2006 tarihleri arasında uygulanacak fiyatlar tespit edilmiştir. Diğer taraftan 2006 yılına ilişkin sözleşmenin giriş kısmında sürücü kurslarının sözleşmeye uymaları yönünde gerekli denetimleri yapmak üzere sürücü kursu yetkililerinden oluşan yedi kişilik bir komisyon oluşturulmuş ve komisyonun tüm sürücü kursları adına gerekli çalışmaları yapacağı, denetleyebileceği, gerektiğinde diğer sürücü kurslarına gerekli olan bilgileri aktaracağı ifade edilerek; komisyonun vereceği kararların bağlayıcı olduğu vurgulanmıştır. Sözleşme'nin 14. maddesinde ise fiyat anlaşmasına uyulmamasının komisyon tarafından derhal değerlendirileceği belirtilmiş, ayrıca 15. maddesinde fiyat anlaşmasına uymayan tarafların komisyondan çıkartılması öngörülmüştür.

- (40) Bahse konu Sözleşme'de Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu, Özel Kapadokya MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gülsan MTSK, Özel Gülşehir MTSK, Özel Burak MTSK-(Kozaklı Şube)'nin temsilcileri olmak üzere on teşebbüsün imzalarının bulunduğu ve dolayısıyla bu teşebbüslerin 2006 yılına ilişkin sözleşmeye taraf olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan kararın taraflara ilişkin bilgilerin sunulduğu kısmında da belirtildiği üzere, Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu ile Özel Yeni Lale MTSK aynı ekonomik bütünlük içerisinde bulunmaktadır. Dolayısıyla Rekabet Kurulunun 18.07.2012 tarih ve 12-38/1106-M sayılı kararıyla Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu özelinde bir soruşturma açılmamış olmakla birlikte, Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu ve Özel Yeni Lale MTSK'dan oluşan Birlik Ailesi'nin kontrolündeki ekonomik bütünlüğün 2006 yılına ilişkin sözleşmeye taraf olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (41) Öte yandan, Özel Nevşehir MTSK'da bulunan bir diğer belgeden, 2006 yılına ilişkin olarak imzalanan sözleşmenin başlangıç tarihi olan 17.01.2006'da, sözleşme ile ilgili olarak on (2006 yılına ilişkin sözleşmeyi imzalayan taraf sayısı) adet senedin düzenlendiği, senetlerin sözleşmenin son geçerlilik tarihi olan 31.12.2006'ya kadar Avukat Alp Eren Feralan'a emaneten verildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu belgede, 2006 yılına ilişkin sözleşme kapsamında kurulan komisyonun üyeleri olan Seçkin YUVALLI (Özel Gülsan MTSK), Mustafa AYZAZ (Özel Ürgüp Yıldız MTSK), Osman AKGÜL (Özel Gülşehir MTSK), Murat AKBUDAK (Özel Özbaşak MTSK), Serkan Naci FERLAN (Özel Öz Avanos MTSK), Mustafa Ayhan AKÇALI (Özel Nevşehir MTSK)'nin imzaları bulunmakta olup, imzası bulunan altı kişiden dördünün birlikte gelerek senetleri istemesiyle istenilen sayıda senedin kendilerine verileceği hükme bağlanmıştır.
- (42) Soruşturmaya taraf teşebbüslerin 2006 yılına ilişkin sözleşmeyi bir sonraki takvim yılına uyarlamak için bir araya gelerek, 01.01.2007-31.01.2008 tarihleri arasında geçerli olacak yeni bir sözleşme (2007 yılına ilişkin sözleşme) imzaladıkları görülmektedir. Söz konusu sözleşme incelendiğinde, sözleşmenin büyük oranda 2006 yılına ilişkin sözleşme ile benzer hükümler içerdiği görülmekle birlikte, 2007 yılına ilişkin sözleşmede belirlenen ücretlerin genel olarak 2006 yılına ilişkin sözleşmede belirlenen ücretlerden daha yüksek olduğu, ayrıca 2007 yılına ilişkin sözleşmenin 17. maddesi ile sürücü kursları arasındaki

bağın kopmamasını temin etmek üzere kurslar arasında öğrenci geçişine sınırlama getirildiği görülmektedir. Bahse konu sözleşmede, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gülsan MTSK, Özel Burak MTSK-(Kozaklı Şube), Özel Yeni Lale MTSK, Özel Öz Atılım MTSK, Özel Can Başaran MTSK olmak üzere dokuz teşebbüs yetkilisinin imzalarının bulunduğu ve dolayısıyla bu teşebbüslerin sözleşmeye taraf olduğu anlaşılmaktadır.

- (43) Soruşturmaya taraf teşebbüslerin, bir sonraki yıl olan 2008 yılı için de bir araya gelerek sözleşme yapmaya çalıştıkları Özel Burak MTSK'da elde edilen 16.12.2007-15.12.2008 tarihleri arasında geçerli olacağı ifade edilen imzasız sözleşme taslağından anlaşılmaktadır⁴. Anılan belgenin incelenmesinden belge içeriğinin 2007 yılına ilişkin sözleşmenin 2008 yılı için uyarlanmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.
- (44) Söz konusu belgede, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gülsan MTSK, Özel Burak MTSK-(Kozaklı Şube), Özel Yeni Lale MTSK, Özel Öz Atılım MTSK, Özel Öz Derinkuyu MTSK'nın unvanları bulunmakla birlikte, teşebbüs yetkililerinin imzaları bulunmamaktadır. Ayrıca dosya kapsamında yapılan incelemelerde teşebbüsler arasındaki anlaşmanın 2008 yılında da devam ettiğini gösteren herhangi bir tespit yapılmamıştır. Bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, 2008 yılına ilişkin belgenin, 2006 yılından bu yana devam etmekte olan anlaşmanın 2008 yılı için uyarlanmasına ilişkin bir çalışma olduğu sonucuna ulaşılması mümkün olmakla birlikte, söz konusu belgenin teşebbüsler arasındaki irade uyuşmasının 2008 yılında da devam ettiğini göstermek için tek başına yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.
- (45) Öneri ve soruşturma sürecinde teşebbüsler arasında 2008, 2009 ve 2010 yıllarında herhangi bir iletişimin, anlaşmanın veyahut uyumlu eylemin varlığına ilişkin bir tespit yapılmamıştır.
- (46) Dosya kapsamında yapılan tespitlerden, Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kursları arasındaki fiyat tespitine ilişkin çalışmaların 2011 yılında sürücü kurslarının yaptıkları toplantılar ile tekrar başladığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda 14.10.2011 tarihinde Özel Öz Derinkuyu MTSK'nın salonunda yapılan toplantıya (2011 yılı Ekim ayı toplantısı) ilişkin toplantı tutanağından; söz konusu toplantının, diğer hususların yanında, havuz sisteminin, 2012 yılı ücretlerinin ve bu ücretlerin tahsil şeklinin görüşülmesi gündemiyle yapıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca tutanakta ifadelerden, teşebbüsler arasında bu tarihten önce de toplantı yapıldığı, bir önceki toplantıda teşebbüsler arasında fiyat birlikteliğinin korunması ve tahsilat sisteminde düzenin sağlanmasına yönelik olarak bir çalışmanın yapılması yönünde sürücü kurslarından talep geldiği, bu çerçevede Özel Ürgüp Işık MTSK yetkilisinin bir model hazırladığı, ayrıca toplantıda 2012 ücretlerinin ve fiyat listesinin görüşüldüğü, 2012 yılbaşı itibarıyla ücretlere kısmi artış yapılması, fiyat listesinin tek tip olarak hazırlanıp tüm kurslara dağıtılması ve ödeme şeklinin kayıt, yazılı sınav ve direksiyon sınavı esnasında olmak üzere üç taksit halinde düzenlenmesi ve bu listenin tüm sürücü kurslarının kayıt kabul odasında asılı olması yönünde bir teklifin teşebbüslerin oylamasına sunulduğu ve bu teklifin Kasım ayı toplantısında karar bağlanmak üzere oybirliğiyle kabul edildiği anlaşılmaktadır.
- (47) 14.10.2011 tarihli toplantı tutanağının incelenmesinden, söz konusu toplantıya Özel Özbaşak MTSK, Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Özel Gülşehir MTSK, Özel Öz Derinkuyu MTSK, Özel Ürgüp Işık MTSK, Özel Gül Doğan MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Öz

⁴ 2007 yılındaki imza tablosundan farklı olarak Can Başaran MTSK'nın yerine Derinkuyu MTSK'nın ismi yer almaktadır.

Avanos MTSK, Özel Burak MTSK-Kozaklı Şube⁵'nin katıldığı görülmektedir. Ayrıca 2011 yılının Ekim ayında yapılan toplantıda alınan kararların 2011 yılının Kasım ayında yapılan toplantıda oybirliğiyle kabul edildiği anlaşıldığından Kasım ayında yapılan toplantıya katılıp da Ekim ayında yapılan toplantıda ismi geçmeyen Özel Öz Atılım MTSK ile Özel Yeni Lale MTSK'nın 2011 yılının Ekim ayında yapılan toplantıya da katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- (48) 2011 yılının Ekim ayında yapılan toplantıda alınan karar doğrultusunda 2011 yılı Kasım ayı toplantısının 30.11.2011 tarihinde Özel Öz Atılım MTSK'nın salonunda yapıldığı, toplantıda öncelikle Ekim ayı toplantı tutanağının oybirliğiyle kabul edildiği, toplantıda esas gündemin hazırlanmış olan havuz modelinin görüşülmesi olduğu, söz konusu modelin Özel Ürgüp Işık MTSK yetkilisi tarafından hazırlanarak teşebbüslerin görüşüne sunulduğu, bu model ile birlikte fiyat birliğinin korunmasının, tahsilat sisteminin daha düzenli çalışmasının ve kaydedilen adayların sertifika alabilmesi için daha fazla çaba sarf edilmesinin amaçlandığı ve modelin işleyişini örneklemek üzere öncelikle üç kurs baz alınarak, ardından ise gelen teklifler üzerine yedi kurs baz alınarak bir hesaplama yapıldığı ve teşebbüslere sunulduğu ve söz konusu havuz modelinin oybirliğiyle kabul edildiği anlaşılmaktadır. Toplantıda ayrıca üniversite yönetimi ile görüşme yapılarak kayıt olacak öğrencilerin öğrenci belgelerinin, üniversite yönetimi tarafından havuz yönetimine gönderilmesi ve bu öğrencilerin havuz yönetimi tarafından kurslara eşit olarak dağılımının sağlanması yönünde çalışma yapılması teklif edilmiştir.
- (49) 30.11.2011 tarihli toplantıya ilişkin tutanağın incelenmesinden, toplantı esnasında Özel Ürgüp Işık MTSK, Özel Öz Atılım MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Yeni Lale MTSK yetkililerinin söz aldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca söz konusu toplantı tutanağı ve havuz örneklem çalışması 03.12.2011 tarihinde Ürgüp Işık MTSK müdürü İsa DOĞAN tarafından Nevşehir'de faaliyet gösteren sürücü kursu yetkililerine e-posta ile iletilmiştir.
- (50) 2011 yılının Kasım ayında yapılan toplantıda oluşturulan havuz sisteminin işleyişine yönelik örneklem çalışmalarında Özel Akademi MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Kapadokya MTSK, Özel Yeni Lale MTSK, Özel Öz Atılım MTSK, Özel Özbaşak MTSK olmak üzere yedi sürücü kursunun bilgilerinden hareket edildiği görülmektedir. Diğer taraftan Özel Nevşehir MTSK'da ve Özel Burak MTSK'da; havuza dâhil olan isimleri yukarıda sayılan yedi sürücü kursunun ehliyet sınıfı bazında gruplanmış 2011 yılı öğrenci sayılarını gösteren tablolar elde edilmiştir.
- (51) Öte yandan Özel Burak MTSK'da yapılan yerinde incelemede, "Nevşehir İli Merkez Sürücü Kursları Birlik Kararları" başlıklı bir belge ve sekiz maddeden oluşan ayrı bir belge bulunmuş olup, "Nevşehir İli Merkez Sürücü Kursları Birlik Kararları" başlıklı belgede sürücü kurslarının havuz oluşumundaki hisse oranları, ehliyet sınavlarında uygulanacak fiyat listesi, kurs ücretlerinin kursiyerlerden tahsilat şekli, havuzun işleyişine yönelik olarak sürücü kurslarından alınacak ücretlerin tahsilatı ve havuzda toplanan paraların sürücü kurslarına dağılımı ile üniversite öğrencilerine uygulanacak indirim oranları hakkında usul ve esaslara yer verilmiştir. Ayrıca yedi sürücü kursu üzerinden hazırlanan hesaplama tablolarından 2012 yılına yönelik olarak havuz oluşturma çalışmalarının sürdüğü görülmektedir.
- (52) Dosya kapsamında yapılan incelemelerde, 14.10.2011 tarihli toplantıda ortaya çıkan görüş

⁵ Söz konusu toplantıda Serkan FERLAN'ın Özel Öz Derinkuyu MTSK'yı konuştuğu görülmekle birlikte, toplantı tutanağının imzalar kısmında Özel Burak MTSK, Özel Burak MTSK-Kozaklı Şube, Özel Öz Avanos MTSK'nın unvanlarının altında Serkan FERLAN'ın isminin yazıldığı anlaşıldığından anılan teşebbüslerin de toplantıya katıldıkları kabul edilmiştir.

doğrultusunda, teşebbüslerce “Nevşehir Sürücü Kursları Birliği-2012 Yılı Nevşehir ve İlçelerde Uygulanacak Kursların Fiyat Listesi” başlıklı bir belgenin hazırlandığı, söz konusu belgede farklı belge türleri için uygulanacak ücretlerin belirlendiği, ayrıca 30.11.2011 tarihli toplantıda kararlaştırılan havuz sistemine paralel olacak şekilde kurs ücretlerinin ödeme şeklinin üç taksitten oluştuğu hususunun kayda geçirildiği ve fiyat tabelası şeklinde hazırlanan söz konusu belgeye “Fiyatlar ve Ödeme Şekli Sürücü Kursları Birlik Kararıdır. Tüm Sürücü Kursları Birlik Kararına Uymak Zorundadır.” şeklinde notların düşüldüğü, ayrıca söz konusu belgenin 02.01.2012 tarihinde Özel Ürgüp Işık MTSK müdürü ve “birlik toplantı başkanı” sıfatıyla tüm sürücü kursu yetkililerine gönderildiği anlaşılmaktadır. Anılan belgeyle büyük oranda örtüşen bir diğer fiyat ilanı Özel Nevşehir MTSK’da yapılan yerinde incelemede de elde edilmiştir. Öneri sürecinde raportörlerce yapılan yerinde incelemelerde bulunan 2012 yılı sürücü kursu ücret tarifesinin büyütülmüş halinin sürücü kursu girişinde veya sürücü adaylarının açıkça görebileceği yerlerde asılarak ilan edildiği tespit edilmiştir.

(53) Ayrıca Özel Kapadokya MTSK’da yapılan yerinde incelemede “Nevşehir Sürücü Kursları Birliği 2012 Yılı Nevşehir ve İlçelerde Uygulanacak Ehliyeti Olup Pratik Direksiyon Eğitimi Alacaklara Direksiyon Eğitimi Fiyat Listesi” başlıklı ücret çizelgesi altında “Fiyatlar ve Ödeme Şekli Sürücü Kursları Birlik Kararıdır. Tüm Sürücü Kursları Birlik Kararına Uymak Zorundadır.” şeklinde notların düşüldüğü görülmektedir. Bununla birlikte anılan ücret çizelgesinde belirlenen fiyatların 2012 yılının Haziran ayında yapılan toplantıda belirlendiği anlaşılmaktadır.

(54) Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının 2012 yılının Ocak ayından Haziran ayına kadar geçen süreçte düzenli olarak aylık toplantılar yaptıkları, her bir toplantıda öncelikle bir önceki toplantı tutanağını oylayarak kabul ettikleri anlaşılmış ve bu toplantılardan 2012 yılı Şubat, Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarına ilişkin toplantı tutanakları elde edilmiştir. Teşebbüslerin Şubat ayı toplantısında, oluşturulan fiyat birlikteliğinden taviz verilmemesi yönünde temennilerde buldukları, Mart ayı toplantısında, teşebbüsler arasındaki birlikteliğin devamını sağlamak üzere üç kişiden oluşan bir denetim birimi kurulması ve bu denetim biriminin hazırladığı raporların aylık toplantılarda tüm üyelere okunması yönünde karar alındığı, Nisan ayı toplantısında, denetim biriminin faaliyete başladığı ve sürücü kurslarından anlaşmaya riayet edilmesinin sağlanması için teminat mektuplarının alınması düşüncesinin ortaya atıldığı, ayrıca toplantıda söz alan bazı sürücü kursu yetkililerinin fiyatların sabitlenmesinden duydukları memnuniyetleri ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca Mayıs ayı toplantısında, Özel Ürgüp Işık MTSK yetkilisi ve Birlik başkanı İsa DOĞAN’ın şu ifadeleri kullandığı görülmektedir.

“Fiyat birliğiyle ilgili yaşadığım bir örneği paylaşmak istiyorum. Hafta içinde bir kursiyer kayıt için geldi ve üç kişi olduklarını söyledi, fiyat istedi, ben de Birlik fiyatımızı söyledim. İndirim talep etti, Birlik kararı dışında uygulama yapılmıyor dedim. Kursiyer; “her yere sordum aynı fiyat dediler bir düşünelim” dedi. Bundan şu anlam çıkıyor. Demek ki herkes liste fiyatını uyguluyor. Bu da beni memnun etti. Ehliyet ihtiyacı varsa mutlaka birimizden alacaktır.”

(55) Haziran ayı toplantısında ise 2012 yılında Nevşehir ve ilçelerde uygulanacak direksiyon eğitimi ücret tarifesi belirlenmiş ve bu tarifinin “birlik fiyat listesi” olarak hazırlanarak kurslara asılması oybirliği ile kabul edilmiştir. Yukarıda belirtildiği üzere söz konusu anlaşmaya uyumlu olarak hazırlanan fiyat ilanı Özel Kapadokya MTSK’da yapılan yerinde incelemede elde edilmiştir. Diğer taraftan sürücü kurslarının Haziran ayı toplantısında özel direksiyon eğitimi ücretlerine ve diğer hususlara ilişkin aldıkları kararlar Nevşehir basınında yer almak üzere bir haber metni halinde hazırlanarak sürücü kurslarına e-posta yoluyla gönderilmiştir.

- (56) Son olarak Özel Özbaşak MTSK yetkilisi Murat AKBUDAK tarafından 29.05.2012 tarihinde diğer sürücü kursu yetkililerine gönderilen e-posta ve ekinde yer alan fiyat tarifesi taslağından, teşebbüslerin 2012-2013 dönemi için ilan edilecek fiyatları belirlemek için de çalışma yaptıkları anlaşılmaktadır.
- (57) Dosya kapsamında elde edilen tüm bilgi ve belgeler ve yukarıda sunulan değerlendirmeler çerçevesinde, Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kursları arasında yapılmak üzere, 31.08.2004-01.01.2005 tarihleri arasında geçerli olması öngörülen bir anlaşma taslağı hazırlanmış, ancak söz konusu anlaşmanın bu tarihte yapıldığı hususunda bir tespitte bulunmanın mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (58) Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kursları arasında 01.01.2006-31.12.2006 tarihleri arasında geçerli olmak üzere imzalanan sözleşme ile 01.01.2007-31.01.2008 tarihleri arasında geçerli olmak üzere imzalanan sözleşmenin kurs ücretlerinin tespiti, kursiyerlerden alınan ücretlerin tahsil şeklinin belirlenmesi ve kurslar arasında öğrenci geçişinin sınırlandırılmasına yönelik hükümler içermesi nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma niteliğinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 2007 yılına ilişkin sözleşmenin, 2006 yılına ilişkin sözleşmenin bazı hükümlerinin günün koşullarına uyarlanması amacını taşıması ve bu yönüyle 2007 yılına ilişkin sözleşmenin devamı niteliğinde olması nedeniyle her iki sözleşmenin teşebbüsler arasındaki tek bir anlaşmanın parçası olarak değerlendirilebileceği anlaşılmaktadır.
- (59) Diğer taraftan dosya kapsamında 16.12.2007-15.12.2008 tarihleri arasında geçerli olması öngörülen bir sözleşme taslağı elde edilmiş olmakla birlikte, söz konusu taslak üzerinde teşebbüslerin bir irade uyuşmasının ortaya çıktığına ilişkin herhangi bir tespitte bulunmanın mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (60) Yukarıda belirtildiği üzere Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kursları 2011 yılından başlayarak 2012 yılı Haziran ayı itibarıyla da devam eden toplantılar kapsamında çeşitli hususlarda mutabakata varmışlardır. Söz konusu mutabakatların sürücü kursu ücreti ve özel direksiyon eğitimi ücretlerinin tespiti, kursiyerlerden alınan ücretlerin tahsil şeklinin belirlenmesi, sürücü kursları arasında gelir paylaşımına yönelik bir havuz sisteminin oluşturulması ve üniversite öğrencilerinin sürücü kursları arasında eşit olarak paylaşılması amaçlarına yönelik olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma olarak değerlendirilmiştir. Öte yandan bu süreç içerisinde, farklı tarihlerde farklı konularda mutabakatlara varılmış olmakla birlikte, bu mutabakatların olduğu farklı toplantıların aynı sürecin bir parçası olması nedeniyle, söz konusu mutabakatların aynı anlaşmanın bir parçası olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Diğer taraftan, 2011 yılı Ekim ayı toplantı tutanağından, sürücü kursları arasında 2011 yılında başlayan toplantıların 2011 yılı Ekim ayı öncesinde başladığı anlaşılmakla birlikte, 2011 yılı Kasım ayı toplantısı öncesindeki toplantıların anlaşma konularının belirlenmesi ve mutabakatın sağlanmasına yönelik hazırlık toplantıları olduğu, rekabeti bozucu amaç taşıyan ilk mutabakatın ise 2011 yılı Kasım ayındaki 30.11.2011 tarihli toplantıda gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede söz konusu anlaşmanın 30.11.2011 tarihinden başlayarak Nevşehir ilinde yerinde incelemelerin yapıldığı 2012 yılının Haziran ayı itibarıyla devam ettiği değerlendirilmektedir.
- (61) 2011 yılının Kasım ayında başlayan anlaşmanın yapıldığı toplantıların her birine Nevşehir ilindeki sürücü kurslarının tamamı katılmamış olmakla birlikte 2011 yılı Kasım ayından 2012 yılı Haziran ayına kadar yapılan toplantılar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, 21.09.2011 tarihinde faaliyetlerine son veren Özel Özderinkuyu MTSK haricinde soruşturmaya taraf tüm teşebbüslerin bu toplantılara katıldıkları ayrıca her bir toplantıdan sonra toplantı tutanaklarını e-posta ile aldıkları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla söz konusu teşebbüslerin toplantılarda alınan rekabeti bozucu kararlardan haberdar oldukları açıktır.

Soruşturmaya taraf teşebbüslerden hiç birinin alınan bu kararlara açıkça karşı durmadığı, aksine toplantı tutanaklarını onayladıkları dikkate alındığında Özel Öz Derinkuyu MTSK dışında soruşturmaya taraf tüm teşebbüslerin 2011 yılı Kasım ayında başlayan anlaşmaya taraf oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

- (62) 2011 yılı Kasım ayında başladığı tespit edilen söz konusu anlaşmanın tarafları ile 2006 ve 2007 yıllarında gerçekleşen anlaşmanın tarafları arasında ve ayrıca anlaşma konuları arasında büyük oranda örtüşme bulunduğu görülmektedir. Bu nedenle 2006 ve 2007 yıllarını kapsayan anlaşma ile 2011 yılı Kasım ayı sonrasında kapsayan anlaşmanın devam eden tek bir anlaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (63) Elde edilen bilgi ve belgeler ile bunlara dayanılarak yapılan değerlendirmeler neticesinde; soruşturmaya taraf olan teşebbüslerin yukarıda yer verilen eylem ve uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal niteliğinde olduğu ve ihlal niteliği taşıyan söz konusu bu eylemlerin Rekabet Kurumunun düzenlemelerinde yer alan kartel tanımına uygunluk gösterdiği kanaatine varılmıştır.
- (64) Rekabet hukukunda yasaklanan rekabeti bozucu anlaşma türlerinin başında kartel anlaşmaları gelmektedir. Karteller, fiyatı ve kârı arttırmak amacıyla rakip teşebbüsler arasındaki uzlaşmalardır. Uygulamada, bu durum, genellikle, fiyat tespiti, arz miktarının kısıtlanması, pazar paylaşımı, müşteri veya bölgelerin bölüşümü, ihalelerde danışıklı hareket edilmesi veya bunların bileşimi ile gerçekleştirilmektedir. Karteller rekabeti sınırlamakla birlikte telafi niteliğinde herhangi bir somut fayda ortaya çıkarmamaktadırlar. Aksine fiyatların rekabetçi seviyenin üzerine çıkmasını sağladıklarından, tüketicilere ve topluma zarar vermektedir. Fiyat artışı neticesinde tüketiciler ya hizmeti hiç satın alamamakta ya da aynı mal veya hizmeti daha yüksek bir fiyattan satın almaktadırlar. Bu şekilde tüketici refahında ve dolayısıyla toplumsal refahta bir azalma gerçekleşirken sadece kartel üyelerinin refahında bir artış olmaktadır.
- (65) Kartellerin ortaya çıkardığı zararlar yalnızca tüketicilerin refahındaki azalmayla da sınırlı değildir. Karteller üyeleri üzerindeki maliyetleri azaltmak ve yenilikler yapmak yönündeki baskıları azalttığından, başka birtakım iktisadi, sosyal, kültürel ve siyasi problemler de doğurmaktadır. Bu çerçevede; enflasyonun artması, etkinliğin ortadan kalkması, aynı sektörde hukuka uygun biçimde rekabet etmek isteyen ve/veya kartel konusu ara ürün niteliğinde ise bunun alıcısı konumundaki teşebbüslerin zarara uğraması daha kaliteli ürünün, daha az fiyatla, daha çok kişi tarafından satın alınamaması nedeniyle sosyal problemler oluşması, girişimciliğin azalması ve halkın serbest piyasa ekonomisine olan güveninin sarsılması, kartellerin ortaya çıkardığı diğer zararlar olarak sayılabilir.
- (66) Bu çerçevede, soruşturmaya konu rekabet ihlallerine ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında resen muafiyet değerlendirmesi yapılması durumunda, söz konusu davranışların "*mal veya hizmetlerin üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması*" gibi bir sonuç doğurmadığı gibi soruşturmaya konu eylemler sonucu ortaya çıkan faydanın tamamen kartel üyeleri lehine etki doğurması sebebiyle ve daha da önemlisi başta soruşturmaya taraf teşebbüslerin müşterileri olmak üzere, toplumun bu uygulamalardan büyük oranda zarar görmesi nedenleriyle söz konusu anlaşmaların muafiyet alamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.
- (67) Soruşturmaya taraf teşebbüslerden Özel Öz Derinkuyu MTSK'nın 2011 yılının Ekim ayında yapılan sürücü kursları toplantısına ev sahipliği yaptığı tespit edilmiş olmakla birlikte, anılan toplantıda rekabeti bozma amaçlı herhangi bir anlaşmanın yapılmamış olduğunun görülmesi ve teşebbüsün faaliyetlerine son vermesinden ötürü rekabeti bozucu mutabakatların ortaya çıktığı diğer toplantılara katılmamış olması nedeniyle Özel Öz Derinkuyu MTSK'nın herhangi bir anlaşmaya taraf olmadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan

yukarıda belirtildiği üzere 2006 yılına ilişkin olarak yapılan sözleşmede, Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu temsilcisinin imzası bulunmakla birlikte, söz konusu sürücü kursuyla Özel Yeni Lale MTSK'nın aynı ekonomik bütünlük içerisinde bulunmasından hareketle hakkında soruşturma açılmış olan Özel Yeni Lale MTSK'nın rekabeti bozucu anlaşmaya 2006 ve 2007 yıllarını kapsayacak şekilde taraf olduğu değerlendirilmiştir. Bu çerçevede hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin anlaşmaya hangi yıllarda taraf olduğunu gösterir tablo aşağıda sunulmuştur:

Tablo 1: Teşebbüslerin Anlaşmaya Taraf Oldukları Yıllar			
Soruşturmaya Taraf Teşebbüsler	2006 Yılı	2007-2008 Dönemi	2011-2012 Dönemi
Özel Burak MTSK	X	X	X
Özel Nevşehir MTSK	X	X	X
Özel Özbaşak MTSK	X	X	X
Özel Öz Avanos MTSK	X	X	X
Özel Gülsan MTSK	X	X	X
Özel Burak MTSK-(Kozaklı Şube)	X	X	X
Özel Ürgüp Yıldız MTSK	X		X
Özel Kapadokya MTSK	X		X
Özel Gülşehir MTSK	X		X
Özel Yeni Lale MTSK (Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu)	X	X	X
Özel Öz Atılım MTSK		X	X
Özel Ürgüp Işık MTSK			X
Özel Akademi MTSK			X
Özel Gül Doğan MTSK			X
Özel Hacıbektaş Elif MTSK			X
Özel Can Başaran MTSK		X	X
Özel Öz Derinkuyu MTSK			

1.4.2. Teşebbüslerin Savunmalarına Yönelik Değerlendirmeler

1.4.2.1. Yapılan Anlaşmanın Piyasa Koşullarının Zorlaması Sonucunda Yapıldığı ve Makul Gerekçelere Dayandığı Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (68) Özel Ürgüp Işık MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Öz Atılım MTSK, Özel Kapadokya MTSK ve Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gülsan MTSK, Özel Can Başaran MTSK, Özel Gülşehir MTSK, Özel Gül Doğan MTSK, Özel Hacıbektaş Elif MTSK, Özel Burak MTSK-Kozaklı Şube tarafından yapılan yazılı savunmalarda; Nevşehir il genelindeki sürücü kurslarının 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve ilgili yönetmelik gereği fiyat belirledikleri, motorlu taşıt sürücüleri kurslarının, diğer sektörler gibi tek bir Bakanlık veya idareye karşı sorumlu olmadığı, kurumlar arasındaki uygulama farklılıklarından dolayı sorunlar ortaya çıktığı, Nevşehir ilindeki sürücü kurslarının dernek yapısı içinde olmadığı, sorumlu olduğu Bakanlık ve diğer idarelere karşı sorumluluklarını aksatmadan yerine getirmek ve sektördeki gelişmelerin takibi amacıyla bilgi paylaşımında bulunduğu, bu bilgi paylaşımlarında rekabeti kısıtlayıcı veya engelleyici bir anlayış içinde asla bulunmadığı, ilan aşamasında ortak hareket etmelerinin temel sebebinin ilan ve reklam ücretlerini düşürmek olduğu, sürücü kursu ücretlerinin teşebbüslerin maliyetlerini karşılayamaz düzeye düştüğü, söz konusu rekabet ortamında mevzuata uygun şekilde faaliyet göstermeye çalışan kursların zor durumda kaldığı ifade edilmektedir. Savunmalarda ayrıca; söz konusu toplantıların Ar-Ge çalışması yapmak, yenilikçi düşünce, değişim ve gelişim, yeni teknolojiye sahip olmak, verimi artırmak, eğitimde kaliteyi arttırmak, mevzuattaki çelişkileri ortadan kaldırmak ve iyi bir sürücü yetiştirmek amacıyla yapıldığı, yapılan anlaşmanın rekabeti bozma amaçlı olmayıp haksız rekabeti ortadan kaldırmak ve kaliteli bir eğitim verilmesinin sağlanmasına yönelik

olduğu, özel sürücü kurslarının toplumsal açıdan ve kazaları önlemek bakımından önemli bir işlevi olduğu ileri sürülmektedir.

- (69) 4054 sayılı Kanun'un "Amaç" başlıklı birinci maddesinde yer verildiği üzere, Kanun'un amacı, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır. Teşebbüsler arasında rekabetin hâkim olduğu bir piyasa ekonomisinde, başta fiyatlar olmak üzere mal veya hizmetlerin her türlü alım ve satım koşulunun teşebbüslerce bağımsız olarak belirlenmesi esastır. Teşebbüsler arasındaki rekabetin yerini mal veya hizmetlerin arz koşullarına ilişkin bir anlaşma veya uyumlu eylemin alması halinde ise genellikle mal veya hizmetlerin fiyatlarının rakip teşebbüslerin mutabık kaldığı sınırlar içerisinde seyretmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca sağlıklı bir rekabet ortamının varlığı tüketicilere sunulan mal veya hizmetlerin kalitesinin arttırılmasının ve yenilikçiliğin teşvik edilmesinin teminatı olduğu da bir gerçektir. Raporun, teşebbüs eylemlerinin değerlendirildiği bölümünde ayrıntılı olarak belirtildiği üzere, soruşturmaya taraf teşebbüsler tarafından yapılan anlaşmaların esas amacı teşebbüsler arasındaki fiyat rekabetinin ortadan kaldırılmasıdır.
- (70) Teşebbüslerin, yaptıkları anlaşmalara gerekçe olarak sundukları çeşitli sektörel sorunlar, ülkemizde sürücü kursları sektörünün sahip olduğu yapısal sorunların bir yansıması niteliğindedir. Bununla birlikte sektörde sağlıklı rekabet ortamına yol açan söz konusu sorunların, sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin rekabeti bozucu faaliyetleriyle değil, etkin bir düzenleme ve denetim mekanizması ile giderilmesi gerekmektedir. Bu sorunların soruşturmaya konu olayda görüldüğü gibi sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerce rekabetin kısıtlanmasına yol açan bir yöntemle çözülmeye çalışılması durumunda, mevcut sorunlara ek olarak toplumsal refah kaybına yol açan ayrı bir sorun daha yaratılmış olmaktadır. Dolayısıyla, teşebbüslerin rekabeti bozucu uygulamalarına, ileri sürdükleri birtakım meşru amaçları ve sektörel bazı sorunları mazeret olarak sunmalarının, 4054 sayılı Kanun kapsamındaki sorumluluklarını ortadan kaldırmadığı sonucuna varılmıştır.
- (71) Öte yandan teşebbüsler tarafından ileri sürülen haksız rekabet kavramı, Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili maddelerinde düzenlenmiş bir husus olup, bu yöndeki sorunların Milli Eğitim Bakanlığının MTSK'lara ilişkin mevzuatı ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde çözümlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

1.4.2.2. Anlaşmada Belirlenen Ücretlerin Maliyetlerle Kıyaslandığında Yüksek Olmadığı, Anlaşmaların Bağlayıcı Nitelik Taşımayıp Tavsiye Niteliğinde Olduğu, Ayrıca Fiyat Birlikteliğine Tam Olarak Uyulmadığı Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (72) Özel Ürgüp Işık MTSK, Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Kapadokya MTSK ve Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gülsan MTSK, Özel Gülşehir MTSK, Özel Gül Doğan MTSK, Özel Hacıbektaş Elif MTSK, Özel Can Başaran MTSK, Özel Burak MTSK-Kozaklı Şube, Özel Akademi MTSK ve Özel Gül Doğan MTSK tarafından yapılan yazılı savunmalarda; sürücü adaylarına verilen eğitim hizmetinin birçok kalemden oluştuğu bu nedenle maliyetlerinin yüksek olduğu, sürücü adayından devletin aldığı harca yakın bir kurs ücreti alınmasının tüketici aleyhine rekabeti kısıtlayıcı düzeyde bir fiyatın uygulanmadığını gösterdiği, sürücü kurslarının yapılan iş karşılığında yaklaşık olarak aynı ücreti almalarının gayet normal olduğu bu nedenle sürücü kursları tarafından uygulanan ücretlerin farklılaşmasının beklenemeyeceği, mevcut fiyatlarla kursların maliyetlerini ancak karşılayabildiği, imzalanan sözleşmelerin hiçbir zaman fiilen uygulanmadığı, toplantılara tam katılımın hiçbir zaman sağlanmadığı, sözleşmede bulunan imzalar kontrol edildiğinde kendi kurslarının ve diğer bazı kursların

imzasının olmadığına görüleceği, senetlere ilişkin belgelerin de imzaların ve senet sayısının tam olmamasından dolayı uygulanmadığı, kursiyerlere kesilen fatura örnekleri incelendiğinde tespit edilen ücretlerden daha düşük ücretlerin uygulandığının ve anlaşmanın uygulanmadığının görülebileceği, kaldı ki anlaşmaların bağlayıcı olmadığı ve tavsiye niteliği taşıdığı, dolayısıyla sürücü kursları arasında fiyat birlikteliğinin bulunmadığı iddia edilmektedir.

- (73) Özel ders saat ücretleri ile ilgili olarak ise sürücü kursları tarafından, sürücü belgesi olan bir sürücünün pratik eğitimi sürücü kursundan almak gibi bir zorunluluğunun bulunmadığı, sürücü kursları dışında "özel direksiyon dersi" veren kişilerin mevcut olduğu, soruşturma bildiriminde belirtilen özel direksiyon dersi fiyatının sadece tavsiye fiyatı niteliğinde olduğu ve uygulama zorunluluğu bulunmadığı ifade edilirken, soruşturma bildiriminde belirtilen denetim komisyonunun başka illerdeki fiyat rekabetine müdahale edeceği iddiasına ilişkin olarak; bu durumun sadece kişisel temenniden ibaret olduğu; geçerliliği, uygulanabilirliği olmadığı ve dikkate alınmadığı belirtilmektedir.
- (74) Öncelikle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde düzenlenen ihlalin tespiti açısından, rakip teşebbüsler arasında yapılan anlaşmada rekabeti bozucu amacın bulunması yeterli olup, söz konusu amacın tespit edilmesi halinde ayrıca rekabeti bozucu etkinin ve dolayısıyla zararın ortaya konulmasına gerek bulunmamaktadır. Nitekim Kurulumuzun pek çok kararında da bu husus açıkça ifade edilmiştir.⁶ Dolayısıyla bir an için soruşturmaya konu anlaşmaların uygulanmadığı kabul edilse bile bu durumun, ihlali ve teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun kapsamındaki sorumluluğunu ortadan kaldırmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (75) Diğer taraftan özel direksiyon hizmeti gibi sürücü kursları tarafından sunulan bazı hizmetlerin sürücü kurslarından alınma zorunluluğunun bulunmaması söz konusu hizmetlere ilişkin yapılan rekabeti bozucu anlaşmanın ihlal niteliğini etkilememektedir. Benzer şekilde rakip teşebbüsler arasında rekabeti bozucu anlaşmanın hukuken bağlayıcı olmaması ve belirlenen fiyatların tavsiye niteliğinde olması da anlaşmanın ihlal niteliğini ortadan kaldırmamaktadır. Zira söz konusu anlaşmaların yapılmasıyla birlikte serbest rekabet ortamının en önemli unsurlarından biri olan teşebbüslerin ticari kararlarına ilişkin geleceğe yönelik belirsizlik kısmen de olsa ortadan kaldırılmaktadır.
- (76) Kararın, teşebbüs eylemlerinin değerlendirildiği bir önceki bölümünde soruşturmaya taraf teşebbüsler tarafından yapılan anlaşmaların temel amacının fiyat rekabetini ortadan kaldırmak olduğu açıkça ortaya konulmuştur. Ayrıca 2011 yılı Kasım ayında başlayan anlaşmanın başarılı şekilde uygulanarak fiyat birlikteliğinin sağlandığı hususu teşebbüslerin yaptıkları toplantılarda bizzat teşebbüs yetkilileri tarafından ifade edilmiştir.
- (77) Teşebbüs savunmalarında, teşebbüsler arasında fiyat birlikteliğinin bulunmadığını ispat etmek üzere çeşitli fatura örnekleri sunulmuş olmakla birlikte, bu fatura örneklerinden hareketle fiyat anlaşmalarının uygulanıp uygulanmadığının tespitinin güç olduğu düşünülmektedir. Öncelikle sürücü kursu kayıtlarından, kesilen faturanın kurs ücretinin tamamına mı, ödenen taksite mi, yoksa talep halinde sürücü kursu eğitiminden bağımsız olarak verilen direksiyon eğitimi gibi bazı hizmetlere mi ilişkin olduğu anlaşılabilir değildir. Ayrıca çoğu durumda kursiyer kaydının yapıldığı tarih ile faturanın kesildiği tarihin farklı olması nedeniyle kesilen faturanın hangi döneme ait olduğunun tespit edilmesi güçtür.

⁶ Rekabet Kurulunun 26.11.1998 tarihli, 93/750-159 sayılı; 17.06.1999 tarihli, 99-30/276-166(a) sayılı; 27.10.1999 tarihli, 99-49/536-337 sayılı; 18.09.2000 tarihli, 00-35/392-219 sayılı; 06.09.2002 tarihli, 02-53/685-278 sayılı; 25.02.2003 tarihli, 03-12/135-63 sayılı; 02.12.2004 tarihli, 04-77/1108-277 sayılı; 02.12.2004 tarihli, 04-77/1109-278 sayılı; 18.01.2005 tarihli 05-06/52-21 sayılı; 26.12.2006 tarihli, 06-94/1191-357 sayılı; 28.03.2007 tarihli, 07-28/255-88 sayılı; 28.03.2007 tarih ve 07-28/256-89 sayılı vb. kararları.

1.4.2.3. Yapılan Anlaşmaların Hukuka Aykırı Olduğunun Bilinmediği ve Diğer Mevzuata Uygun Olduğu, Ayrıca Kaliteli ve Sürdürülebilir Bir Sürücü Kursu Eğitimi İçin Kurs Ücretlerinin Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenmesi Gerektiği Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (78) Özel Ürgüp Işık MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Kapadokya MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gül Doğan MTSK, Özel Hacıbektaş Elif MTSK ve Özel Burak MTSK-Kozaklı Şube tarafından yapılan yazılı savunmalarda; sürücü kursları arasında yapılan anlaşmalar ile fiyat anlaşması yapılmasının sürücü kurslarının uymakla yükümlü olduğu diğer mevzuata uygun olduğu, sürücü kursları arasında fiyat anlaşması yapılmasının hukuka aykırı olduğunun bilinmediği ifade edilirken; Özel Nevşehir MTSK tarafından yapılan yazılı savunmalarda kaliteli ve sürdürülebilir bir sürücü kursu eğitimi için uygulama farklılığı oluşturmadan kurumlar arasındaki gerekli koordinasyon sağlanmak suretiyle Milli Eğitim Müdürlükleri vasıtasıyla doğru uygulama sağlanması gerektiği, böylece sorunun temelden çözülmüş olacağı belirtilmektedir.
- (79) Yapılan anlaşmaların hukuka aykırı olduğunun bilinmemesinin teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun kapsamındaki sorumluluklarının ortadan kaldırmamaktadır. Kurs ücretlerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmesi gerektiği yönündeki görüş ve talebin ise bu soruşturma kapsamında bulunmadığının belirtilmesi gerekmektedir.

1.4.2.4. Soruşturma Bildiriminde Yer Alan İddialarla Herhangi Bir İlgilerinin Bulunmadığı Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (80) Özel Ürgüp Işık MTSK, Özel Ürgüp Yıldız MTSK ve Özel Can Başaran MTSK tarafından yapılan yazılı savunmalarda; sözleşmede imzalarının olmadığı ve soruşturma bildiriminde zikredilen havuz sistemi uygulaması ile herhangi bir ilgilerinin bulunmadığı, belgelerde de havuz sistemi uygulamalarında kurumlarının adının zikredilmediği vurgulanırken, Özel Yeni Lale MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, kendilerinin kurslar arası hiçbir toplantıya katılmadığı, kurslar birliği ile hiçbir ilişkisi olmadığı, denetim sırasında hiçbir evrak bulunmadığı, toplantı ve anlaşma imzalarının şahsına ait olmadığı; Özel Nevşehir MTSK tarafından şirketlerinin sözleşme karşılığında senet imzalamadıkları ifade edilmektedir.
- (81) Kararın teşebbüs eylemlerinin değerlendirildiği bir önceki bölümünde de belirtildiği üzere:
- Özel Ürgüp Işık MTSK, anlaşmaya 2006 ve 2007 yıllarında taraf olmamakla birlikte teşebbüsün 2011 yılının Kasım ayında başlayarak anlaşmaya taraf olduğu, hatta sürücü kursu yetkilisi İsa DOĞAN'ın sürücü kursları arasında yapılan toplantılara başkanlık yaptığı, havuz modelini oluşturduğu ve hatta fiyat birlikteliğinin uygulanmasından duyduğu memnuniyeti ifade ettiği hususu teşebbüslerin yapmış oldukları tutanaklardan açıkça anlaşılmaktadır.
 - Özel Ürgüp Yıldız MTSK yetkilisinin 2007 yılına ilişkin sözleşmede imzası bulunmamakla birlikte 2006 yılına ilişkin sözleşmede imzasının bulunduğu ilgili sözleşme metninden açıkça anlaşılmaktadır. Dolayısıyla söz konusu teşebbüsün anlaşmaya 17.01.2006-31.12.2006 tarihleri arasında taraf olduğu açıktır. Öte yandan teşebbüsün 2011 yılı Kasım ayından başlayan anlaşmaların yapıldığı toplantılara katıldığı ve söz konusu toplantılarda alınan kararları onayladığı anlaşılmaktadır.
 - Özel Can Başaran MTSK yetkilisinin 2006 yılına ilişkin sözleşmede imzası bulunmamakla birlikte 2007 yılına ilişkin sözleşmede imzasının bulunduğu ilgili sözleşme metninden açıkça anlaşılmaktadır. Dolayısıyla söz konusu teşebbüsün anlaşmaya 01.01.2007-31.08.2008 tarihleri arasında taraf olduğu açıktır. Öte yandan teşebbüsün 2011 yılı Kasım ayından başlayan anlaşmaların yapıldığı toplantılara katıldığı ve söz konusu toplantılarda alınan kararları onayladığı anlaşılmaktadır.

- Özel Yeni Lale MTSK yetkilisinin 2007 yılına ilişkin sözleşmede imzasının bulunduğu sözleşme metninden açıkça anlaşılmaktadır. Ayrıca 2006 yılına ilişkin sözleşmede Özel Yeni Lale MTSK'nın unvanı yer almamakla birlikte sözleşmeyi imzalayan teşebbüslerden Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu'nun Özel Yeni Lale MTSK ile aynı ekonomik bütünlük içerisinde bulunması nedeniyle, teşebbüsün 2006 yılına ilişkin sözleşmeye de taraf olduğu kabul edilmektedir. Öte yandan teşebbüsün 2011 yılı Kasım ayından başlayan anlaşmaların yapıldığı toplantılara katıldığı ve söz konusu toplantılarda alınan kararları onayladığı görülmektedir.
- Özel Nevşehir MTSK yetkilisinin gerek 2006 yılına ilişkin sözleşmede gerekse 2007 yılına ilişkin sözleşmede imzasının bulunduğu ilgili sözleşme metinlerinden açıkça anlaşılmaktadır. Bu durum karşısında teşebbüsün ilgili anlaşma kapsamında herhangi bir senet imzalamamış olmasının anlaşmaya taraf olmadığını göstermeyeceği ve dolayısıyla ilgili anlaşmadan doğan sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı değerlendirilmektedir. Öte yandan teşebbüsün 2011 yılı Kasım ayından başlayan anlaşmaların yapıldığı toplantılara katıldığı ve söz konusu toplantılarda alınan kararları onayladığı anlaşılmaktadır.

(82) Dolayısıyla teşebbüslerin bu yöndeki savunmalarının kabul edilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.5. Soruşturma Dönemi İtibarıyla Teşebbüsün Faaliyet Göstermediği, Öncesinde de Aktif Olarak Çalışmadığı Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (83) Özel Öz Derinkuyu MTSK tarafından yapılan savunmada, kurumlarının bahse konu soruşturmadan yaklaşık 10 ay önce kapandığı, tebligatın Özel Öz Derinkuyu MTSK'da şahsına ait bir başka ticari işletmesinin çalışanı tarafından alındığı, teşebbüsün kurulduğu tarihten kapandığı tarihe kadar herhangi bir ehliyet vermediği, sadece kurslar arasındaki bilgilendirme maksatlı toplantılara katıldığı, kursun kapatıldığına dair Nevşehir Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü yazısının ekte sunulduğu ifade edilmiştir.
- (84) Kararın bir önceki bölümünde zaten Özel Öz Derinkuyu MTSK'nın savunmasında ifade ettiği gerekçeler nedeniyle anlaşmalara taraf olmadığı tespit edilmiştir. Bu çerçevede teşebbüsün savunmasının kabul edilmesine karar verilmiştir.
- (85) Özel Akademi MTSK tarafından yapılan ikinci yazılı savunmada, teşebbüsün 31.01.2013 tarihinde Nevşehir Vergi Dairesi'ne terk bildiriminde bulunarak faaliyetlerini sonlandırdığı ifade edilmektedir. Ancak söz konusu teşebbüsün faaliyetlerini 31.01.2013 tarihinde sonlandırmış olması, önceki yıllarda gerçekleştirmiş olduğu 4054 sayılı Kanun'a aykırı eylemlerden kaynaklanan sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

1.4.2.6. İsnat Edilen İhlalin Adi Belgelere Dayandığı Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (86) Özel Gülşehir MTSK, Özel Can Başaran MTSK ve Özel Kapadokya MTSK adına yapılan yazılı savunmalarda; teşebbüslere isnat edilen ihlalin dayandığı belgelerin bazılarının imzalarının tam olmadığı, bazılarında ise hiçbir imza bulunmadığı, söz konusu belgelerin bilgisayar çıktısı adi belgeler olduğu, herhangi bir resmi niteliğinin bulunmadığı ifade edilmektedir.
- (87) Özel Özbaşak MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, hiçbir şekilde yasal değeri ve bağlayıcılığı bulunmayan buna ek olarak fiili bir zorlaması da olmayan evraklara dayanılarak suç isnadında bulunulduğu ifade edilmektedir.
- (88) Özel Ürgüp Yıldız MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, soruşturma raporunda belirtilen sözleşmenin aslı olmayan bir fotokopi olduğu ifade edilmektedir.

- (89) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin gerekçesinde; *"Bu Kanunun amacı rekabetin korunması olduğuna göre, rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu teşebbüsler arası anlaşma ve uygulamaların yasaklanması gerekir. Maddenin amacı bakımından anlaşma, hukuki şekil şartlarına uymasa bile tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur."* denilmek suretiyle Türk rekabet hukukunda "anlaşma" kavramının borçlar hukukundaki "sözleşme" kavramından daha geniş bir kavram olduğuna dikkat çekilmiştir. Gerçekten de Kanun'un 4. maddesi anlamında bir anlaşmanın varlığı için teşebbüsler arasında aynı yönde bir irade uyuşmasının varlığı yeterli olup söz konusu irade uyuşması ile ortaya çıkan anlaşmanın taraflar açısından bağlayıcı olup olmaması veyahut Sözleşmeler Hukuku çerçevesinde hukuki geçerliliğe sahip olup olmaması 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir ihlalin tespiti bakımından önem arz etmemektedir.
- (90) Kararda haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerin 2006 ve 2007 yıllarında rekabeti bozucu davranış içerisinde olup olmadıklarına ilişkin yapılan değerlendirmede, üzerinde teşebbüs yetkililerinin imzalarının bulunduğu sözleşmeler esas alınmıştır. Ayrıca sözleşmelerde ismi olmakla birlikte kendi adlarına imza atmamış olan teşebbüsler söz konusu ihlale taraf olarak kabul edilmemiş, yalnızca anlaşmada imzası olan teşebbüslere ilişkin ihlal tespitinde bulunulmuştur. 2011 yılının Kasım ayında başlayan toplantılara ilişkin olarak yapılan değerlendirmede ise Nevşehir'de faaliyet gösteren sürücü kurslarının düzenli olarak yaptıkları toplantılara ilişkin tutanaklarda yer alan ifadeler ve söz konusu tutanakların e-posta yoluyla dağıtıldığı teşebbüsler dikkate alınmıştır. Kararda delil olarak dikkate alınan söz konusu tutanaklar tek taraflı olarak hazırlanmış belgeler olmayıp, her bir toplantı sonrasında teşebbüs yetkilileri arasındaki e-posta ağı vasıtasıyla sürücü kursu yetkililerine dağıtılan ve bir sonraki toplantı öncesinde kurs yetkililerinin bilgilerine sunulan dokümanlardır.
- (91) Bu çerçevede ihlale dayanak teşkil eden belgelerin söz konusu ihlalin tespitlerinin yapılabilmesi için yeterli nitelikte belgeler olmadığı yönündeki teşebbüs savunmalarının kabul edilebilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.7. Tüm Sürücü Kurslarında İnceleme Yapılmadığı Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (92) Özel Gülşehir MTSK ve Özel Kapadokya MTSK adına yapılan yazılı savunmalarda, raportörlerin yalnızca beş sürücü kursunda inceleme yaptığı, diğer 12 kursta inceleme yapılmadan tüm kursların birlikte değerlendirildiği ve sürücü kurslarının sözlü ifadesine başvurulmadığı ifade edilmektedir.
- (93) Özel Avanos MTSK, Özel Kozaklı MTSK, Özel Ürgüp Yıldız MTSK ve Özel Can Başaran MTSK adına yapılan yazılı savunmalarda, söz konusu sürücü kurslarında yerinde inceleme yapılmadığı ve kimsenin ifadesine başvurulmadığı ifade edilmektedir. Ayrıca Özel Burak MTSK adına yapılan ikinci yazılı savunmada, teşebbüste yapılan incelemede kimsenin ifadesine başvurulmadığı ifade edilmektedir.
- (94) Bir teşebbüsün 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlale taraf olduğunun ortaya konulabilmesi için ihlale dayanak teşkil eden belgelerin söz konusu teşebbüste yapılan yerinde incelemede bulunması gerekmemektedir. Ayrıca hakkında ihlal isnadı yapılan teşebbüslerin soruşturma kapsamında üç yazılı, bir sözlü savunma hakları bulunmakta olup söz konusu teşebbüsler hakkında ihlal isnadında bulunulabilmesi için önaraştırma veya soruşturma sürecinde ilgili teşebbüs yetkililerinin görüşlerinin alınmasına da gerek bulunmamaktadır. Bu çerçevede teşebbüs savunmalarının kabul edilebilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.8. Fatura Örneklerinin Delil Olarak Dikkate Alınmadığı, Soruşturma Raporunda Ücret Paylaşımı ve Tek Fiyat Uygulaması Yapıldığını Gösteren Bir Bulguya Rastlanmadığı Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (95) Özel Gülşehir MTSK ve Özel Can Başaran MTSK adına yapılan yazılı savunmalarda; kursun fatura örneklerinin resmi belge olmasına rağmen raportörler tarafından dikkate alınmadığı, Özel Gülşehir MTSK ve Özel Can Başaran MTSK ile diğer kursların faturalarının karşılaştırılması sonucunda Soruşturma Raporu'nda iddia edilen fiyat anlaşmasının sağlanmadığının apaçık görüleceği ifade edilmektedir.
- (96) Özel Ürgüp Yıldız MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, teşebbüsün ilk yazılı savunmasında teşebbüs lehine olabilecek fatura örneklerinin bildirildiği ve savunmaya ek olarak gönderildiği, ancak söz konusu delillerin dikkate alınmadığı, sözleşmenin uygulanmadığı ifade edilmektedir.
- (97) Özel Gündoğan MTSK adına yapılan yazılı savunmada, soruşturma bildiriminde yer alan *“Gülşehir MTS kursunu ziyaret ettik, kayıtlarına baktık ve fiyatlarda indirimde rastlanmadı” ifadelerinden fiyat birlikteliğinin bazı dönemlerde uygulandığı da anlaşılmaktadır.* ifadesinin gerçek anlamda bir fiyat birlikteliği olmadığını kanıtı olduğu ileri sürülmüştür.
- (98) Özel Özatılım MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, sürücü kurslarının Nevşehir ilinde kartel oluşturarak tekelleştiği iddialarının kabul edilmediği, muhasebe kayıtları incelendiğinde birebir sürücü kursunun tahsil makbuzları ve faturalarının görülebileceği, zira soruşturma raporunda ücret paylaşımı yapıldığını gösteren bir bulgunun yer almadığı ifade edilmektedir.
- (99) Özel Ürgüp Işık MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, teşebbüste iddia konusu sözleşmenin, alt sınırı sabitlenmiş fiyat listesinin, taahhütnamenin, tek fiyat uygulandığına ilişkin ücret tablosunun ve faturanın tespit edilmediği, teşebbüs tarafından tavan ücretlerin ilan edildiği, tüketicilerin ekonomik durumu gözetilerek esnek davranıldığı ve ilan edilen altında ücret alındığı, rekabeti kısıtlayıcı, kaliteyi düşürücü, tüketici refahını azaltıcı ücret uygulamalarının olmadığı ifade edilmektedir.
- (100) Yukarıda belirtildiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde düzenlenen ihlalin tespiti açısından, rakip teşebbüsler arasında yapılan anlaşmada rekabeti bozucu amacın bulunması yeterli olup, söz konusu amacın tespit edilmesi halinde ayrıca rekabeti bozucu etkinin ve dolayısıyla zararın ortaya konulmasına, teşebbüslerin fiyatlarının karşılaştırılmasına gerek bulunmamaktadır. Soruşturma Raporu'nda, soruşturmaya taraf teşebbüsler tarafından imzalanan anlaşmanın amacının teşebbüsler arasındaki rekabeti kısıtlamak olduğu açıkça ortaya konulmuştur. Teşebbüslerin ikinci yazılı savunmalarında ileri sürülen faturaların ise anlaşmanın uygulanmadığını göstermek amacını taşıdığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte bir an için soruşturmaya konu anlaşmaların uygulanmadığı kabul edilse dahi bu durumun, ihlali ve teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun kapsamındaki sorumluluğunu ortadan kaldırmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.9. Teşebbüs Adına Herhangi Bir Toplantıya Katılım Sağlanmadığı ve Sözleşmede Bulunan İmza Sahibinin Teşebbüsü Temsile Yetkili Olmadığı Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (101) Özel Yeni Lale MTSK adına yapılan yazılı savunmada, Özel Yeni Lale MTSK yetkililerinin kurs adına hiçbir toplantıya katılmadığı, sözleşmede yer alan ve H. Özer BİRLİK adına atılan imzanın H. Özer BİRLİK'e ait olmadığı, söz konusu imzanın sahte olduğu, şirketin temsili için M. Ayhan AKÇALI ve H. Özer BİRLİK'in imzalarının gerekli olduğu, tek bir kişinin imzasının şirketi temsil için yeterli olmadığı, M. Ayhan AKÇALI'nın toplantılara daha önce çalıştığı Özel Nevşehir MTSK adına katıldığı, belirtilenin aksine H. Özer BİRLİK'in 14.12.2007 tarihinde Özel Yeni Lale MTSK müdürlüğüne atanmadığı, M. Ayhan

AKÇALI'nın tutanağı Özel Nevşehir MTSK adına imzaladığı, Necla BİRLİK'in Özel Yeni Lale MTSK'yı 2012 yılı Nisan ayında devraldığı, kendisinin hiçbir toplantıya katılmadığı ve herhangi bir belgeyi imzalamadığı, toplantılara Özel Yeni Lale MTSK ve Özel Nevşehir MTSK adına katılan M. Ayhan AKÇALI'nın hiç bir imza yetkisinin bulunmadığı, mevcut durumda Özel Yeni Lale MTSK ile hiçbir ilişkisinin kalmadığı, Özel Yeni Lale MTSK'da yapılan yerinde incelemede anlaşma veya toplantılara ilişkin herhangi bir belge bulunmadığı ifade edilmektedir.

- (102) Özel Akademi MTSK yetkilisi Vildan ÜRGENÇ tarafından yapılan yazılı savunmada, 2011 yılının Kasım ayında yapıldığı iddia edilen sözleşmeye imza atmadığı, Özel Akademi MTSK'nın yalnızca kendisi tarafından temsil edildiği, soruşturma raporunda adı geçen Hakan BİRLİK'in o dönemde teşebbüs çalışanı olduğu, ancak teşebbüsü temsile ve teşebbüs adına imza atmaya yetkili olmadığı ifade edilmektedir.
- (103) Kararda Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu ile Özel Yeni Lale MTSK'nın Birlik Ailesi'nin kontrolündeki iki ayrı ticari işletme niteliğinde olduğu, dolayısıyla her iki sürücü kursunun aynı ekonomik bütünlük içerisinde değerlendirilebileceği açık bir şekilde ortaya konulmuştur. Teşebbüsün savunmasında ayrıca Soruşturma Raporu'nda yer alan Hüseyin Özer BİRLİK'in 14.12.2007 tarihinden itibaren Yeni Lale MTSK'nın müdürü olarak atandığı yönündeki tespiti itiraz edilmekle birlikte, 18.01.2008 tarihli Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayımlanan 14.12.2007 tarihli ortaklar kurulu kararı ile Hüseyin Özer BİRLİK'in beş yıl süre ile şirketin müdürlüğüne atandığı görülmektedir.
- (104) Bir teşebbüsün 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan bir anlaşmaya taraf olduğunun ileri sürülebilmesi için söz konusu anlaşmanın mutlak anlamda ilgili teşebbüsün imzaya yetkili kişileri tarafından imzalanmış olması aranmamaktadır. Rekabet hukuku açısından önemli olan husus, ilgili teşebbüsün anılan anlaşmaya yönelik iradesinin herhangi bir yolla ortaya konulması ve bu iradenin rakipler tarafından da anlaşılmasıdır.
- (105) Gerçekten de başta kartel anlaşmaları olmak üzere rekabeti bozucu anlaşmaların açıkça hukuka aykırı anlaşmalar olduğu ve bu tür anlaşmalara taraf olan teşebbüslerin söz konusu anlaşmanın rekabet otoritesi tarafından tespit edilmesi halinde karşı karşıya kalacakları yaptırımı dikkate alarak gerek anlaşmanın oluşturulması aşamasında gerekse uygulanması aşamasında ilgili anlaşmanın teşebbüsleriyle ilişkilendirilmesinin önüne geçebilmek için her türlü tedbir ve önlemi alabilecekleri açıktır. Teşebbüslerin alabileceği bu tür tedbirler arasında anlaşmaların ve ilgili senetlerin teşebbüsler adına ve fakat söz konusu teşebbüsleri hukuken temsile yetkili olmayan veya teşebbüsler ile hukuki bir bağı bulunmayan kişiler tarafından imza altına alınmasının da bulunabileceği kabul edilmelidir. Bu tür bir durum karşısında rekabeti bozucu bir anlaşmanın ispatı için mutlak anlamda teşebbüsü temsile yetkili kişilerin imzalarının aranmasının rakip teşebbüsler arasında yapılan rekabeti bozucu anlaşmaların rekabet hukuku kapsamında tespitini ve teşebbüslerin bu anlaşmalardan caydırılmasına yönelik yaptırım uygulanması imkânını fiilen ortadan kaldıracığı açıktır.
- (106) Bu çerçevede kararda, Özel Yeni Lale MTSK'nın 2006 ve 2007 yıllarında anlaşmaya taraf olduğu tespitinde bulunulurken, Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu ile Yeni Lale MTSK'nın aynı ekonomik bütünlük içerisinde bulunduğu tespiti ile 2006 yılına ilişkin sözleşmenin Hüseyin Özer BİRLİK tarafından imzalandığı, 2007 yılına ilişkin sözleşmenin ise o dönemde Yeni Lale MTSK'nın ortaklarından olan Mustafa AKÇALI tarafından imzalandığı tespitlerine dayanılmıştır. Ayrıca savunmada iddia edildiğinin aksine Mustafa AKÇALI'nın ilgili anlaşmayı Özel Nevşehir MTSK adına değil ve fakat Yeni Lale MTSK adına imzaladığı açıkça anlaşılmaktadır.
- (107) Kararda, Özel Akademi MTSK'ya yönelik olarak ise 2011 yılının Kasım ayı ve sonrasına ilişkin toplantı tutanaklarında Özel Akademi MTSK yetkilisinin isminin geçmesi ve söz

konusu tutanakların düzenli olarak Özel Akademi MTSK yetkilisi Hakan BİRLİK'in bilgi ve görüşüne sunulması Hakan BİRLİK tarafından ise ilgili tutanaklarda geçen rekabeti bozucu anlaşma hususlarına ilişkin ayrıık görüşünü iletmemiş olduğu dikkate alınarak Özel Akademi MTSK'nın 2011 yılının Kasım ayında başlayan anlaşmaya taraf olduğu anlaşılmıştır. Bu noktada yukarıda açıklamalar çerçevesinde Hakan BİRLİK'in Özel Akademi MTSK'da yalnızca çalışan statüsünde olup herhangi bir temsil yetkisinin olmamasının ilgili teşebbüsün anlaşmaya 2011 yılı Kasım ayı ve sonrasında taraf olduğu tespiti bakımından öneminin bulunmadığı görülmektedir.

- (108) Özel Yeni Lale MTSK'nın savunmasında ileri sürülen bir diğer husus ise Hüseyin Özer BİRLİK'e ait imzanın sahte olduğuna ilişkindir. Söz konusu imza inkârı 2006 yılında yapılan sözleşmeye ilişkin olup anılan sözleşmede Hüseyin Özer Birlik Sürücü Kursu yetkilisi ile birlikte toplam on bir sürücü kursunun unvanı ve yetkilisinin ismi yer almakta; söz konusu sürücü kurslarından Özel Güldane MTSK (Abdülkadir GÜLDANE) dışındaki on adet sürücü kursunun yetkililerinin imzası bulunmaktadır. Ayrıca sözleşmenin içeriği incelendiğinde de anılan belgenin sürücü kursları arasındaki karteli detaylı bir şekilde düzenleyen bir belge olduğu dikkati çekmektedir. Bu bağlamda ilgili anlaşma kapsamında, rekabeti bozucu çeşitli hususlara ilişkin varılan mutabakatın ötesinde teşebbüslerin anlaşmaya uyup uymadığını denetlemeye yönelik olarak bir komisyonun da oluşturulduğu görülmekte ve söz konusu komisyon üyeleri tarafından tutulan 17.01.2006 tarihli tutanakta 2006 yılına ilişkin sözleşmeye imza atan on teşebbüsten alınan senetlerin Av. Alperen FERLAN'a teslim edildiği kayıt altına alınmaktadır.
- (109) 2006 yılına ilişkin sözleşmenin, kartelin oluşumuna ve işleyişine yönelik olarak oldukça ayrıntılı hükümler içerdiği, bahse konu sözleşmenin ilgili pazarda faaliyet gösteren on teşebbüs tarafından imzalanmış olduğu, ilgili pazarda faaliyet göstermekle birlikte anlaşmanın yapıldığı toplantıya katılmadığı veyahut anlaşmaya ilişkin iradesinin bulunmadığı anlaşılan Özel Güldane MTSK'nın ise, anlaşmada unvanı bulunmakla birlikte imzasının bulunmadığı hususları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, 2006 yılına ilişkin sözleşmenin Nevşehir ilinde faaliyet gösteren on teşebbüs arasında yapılan rekabeti bozucu bir anlaşmanın varlığına ilişkin birincil delil niteliğinde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu düzeyde bir delilin varlığı karşısında anlaşmada imzası bulunan herhangi bir teşebbüs yetkilisinin imzasının sahte olduğu yönündeki iddiasının kabul edilebilmesi için söz konusu iddianın bizzat iddia sahibi teşebbüs tarafından ispat edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
- (110) Bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde teşebbüsün, ilgili imzanın Hüseyin Özer BİRLİK'e ait olmadığı ve dolayısıyla teşebbüsün anlaşmaya 2006 ve 2007 yıllarında taraf olarak kabul edilmemesi gerektiği yönündeki savunmasının kabul edilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.10. Anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'a Aykırı Olduğunun Bilinmediği, Fiyatları Rakiplerle Paylaşmanın Suç Teşkil Ettiğini Düşünmedikleri ve "Ceza Kanunu'nu Bilmemek Mazeret Sayılmaz" Şeklindeki İfadenin Ceza Kanunu ile Sınırlı Tutulması Gerektiği Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (111) Özel Kapadokya MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, bu tip anlaşma ve görüşmelerin yapılmasının yasaklandığının teşebbüs tarafından bilinmediği ve bu durumun bir genel hüküm olan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 4. maddesinde belirtildiği üzere "Ceza Kanunu'nu bilmemek mazeret sayılmaz" şeklindeki ifadesiyle kanunu bilememe durumunun Ceza Kanunu ile sınırlı tutulması gerektiği ifade edilmektedir.
- (112) Özel Özatılım MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, sürücü kurslarının görüşlerini birbirleriyle paylaştıkları ve bu durumun suç teşkil ettiğini düşünmedikleri ifade edilmektedir.

- (113) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükmü, rekabeti bozucu anlaşmaları yasaklayan emredici bir hüküm olup, söz konusu hüküm bilmemenin ilgili teşebbüslerin kanun karşısındaki sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

1.4.2.11. Rekabet Kurumu ile Sürücü Kurslarının Bağlı Bulunduğu Diğer Kurumların Uygulamalarının Birbiriyle Çeliştiği Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (114) Özel Nevşehir MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen esaslara göre ücret ilanlarının tespit edildiği, Maliye Bakanlığının denetimlerinde söz konusu ücretlerin esas alındığı, kurumlar arasındaki uygulama farklılıklarından dolayı sorunlar ortaya çıktığı, detaylı bir şekilde hazırlanan Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nde "rekabet" ile ilgili kapsamlı bir madde bulunmadığı ifade edilmektedir. Özel Ürgüp Işık MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada ise, ilan edilen ücretlerin Milli Eğitim Bakanlığının kanun ve yönetmeliklerine uygun olduğu ifade edilmektedir.

- (115) Kararda ayrıntılı olarak belirtildiği üzere, soruşturmaya taraf teşebbüslerin 2006 ve 2007 yıllarında imzalanan sözleşmeler ile 2011 yılı Kasım ayında başlayan toplantılarda kurs ücretlerini, ücretlerin tahsiline ilişkin esasları tespit ettikleri, havuz sistemi oluşturdukları, müşteri ve gelir paylaşımında buldukları tespit edilmiş ve böylece 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda rekabet hukukuna ilişkin kurallar 4054 sayılı Kanun'da düzenlenmekte olup, sürücü kurslarının uymakla yükümlü oldukları diğer düzenlemelerin 4054 sayılı Kanun'a uyulmamasının haklı gerekçesi olarak değerlendirilemez. Kaldı ki, savunma konusu mevzuat maddeleri incelendiğinde teşebbüslerin bir araya gelerek fiyatları belirlemesine yahut gelir/müşteri paylaşımına ilişkin hükümler içermediği görülmektedir. Ayrıca Maliye Bakanlığı uygulamalarının da mevcut dosya kapsamında yapılan ihlal tespiti ile bir ilişkisi bulunmamaktadır.

1.4.2.12. Sözleşme Tarihinde Teşebbüsün Faaliyette Bulunmadığı Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (116) Özel Özatılım MTSK tarafından yapıla yazılı savunmada, kararda Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının yaptıkları sözleşmenin tarihi olarak 2006 yılının belirtildiği, oysa teşebbüsün 12.12.2006 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığından açılış izni alarak 13.01.2007 tarihinde eğitim vermeye başladığı ve bahse konu sözleşmeden haberdar olmadığı ifade edilmektedir.

- (117) Özel Ürgüp Işık MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, teşebbüsün 2010 yılında eğitim faaliyetine başladığı, daha önceki yıllara ilişkin iddialarla ilgisinin bulunmadığı ifade edilmektedir.

- (118) Kararda, Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının 2006 ve 2007 yıllarında rekabeti ihlal edici hükümler içeren sözleşme imzaladıklarına ilişkin ve 2011 yılının Kasım ayı sonrasında ise toplantılar yaptıklarına ilişkin tespitlere yer verilmiştir. Dolayısıyla Özel Özatılım MTSK'nın 13.01.2007 tarihinde faaliyet göstermeye başlamış olması teşebbüsün rekabeti bozucu anlaşmaya 2007 ve 2011 yıllarında taraf olmasına engel teşkil etmemektedir.

- (119) Nitekim kararda Özel Özatılım MTSK'nın 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin sözleşmelerden sadece 2007 yılına ilişkin sözleşmeye taraf olduğu ve 2011 yılı Ekim ayı sonrasında yapılan toplantılara katıldığı tespitlerine yer verilmektedir. Teşebbüsün yazılı savunmasındaki ifadeleri ışığında 13.01.2007 tarihinde kurulduğunun kabul edilmesi mümkün olmakla birlikte, bu durum kararda yer alan Özel Özatılım MTSK'nın söz konusu anlaşmaya bir yıldan uzun bir süre taraf olduğu tespitini değiştirmemektedir.

- (120) Diğer taraftan kararda, Özel Ürgüp Işık MTSK'nın 2006 ve 2007 yıllarında yapılan sözleşmelere taraf olduğuna ilişkin herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığının ve

teşebbüsün rekabeti bozucu anlaşmaya sadece 2011 yılının Kasım ayından başlayarak taraf olduğu yönünde bir tespitte bulunulduğunun belirtilmesi gerekmektedir.

1.4.2.13. Soruşturma Raporunda Yapılan, Fatura Örneklerinden Hareketle Fiyat Birlikteliğinin Uygulanıp Uygulanmadığının Anlaşılmasının Güç Olduğu Tespitinin Gerçeği Yansıtmadığı Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (121) Özel Ürgüp Yıldız MTSK tarafından yapılan ikinci yazılı savunmada, ehliyet verilen kursiyerlerin kimliğinin Milli Eğitim Bakanlığı ve resmi kayıtlar nezdinde sabit olduğu, ehliyet alan kişiye kaç saatlik eğitim verildiğinin yasal mevzuat gereği rahatlıkla hesaplanabileceği, teşebbüsün yıl sonu kapanış yevmiye kayıtları ile yıl sonu kapanış envanter kayıtlarında bir kişinin yıl içinde kaç kez ödeme yaptığı ve toplam ödemesinin miktarını tespit etmenin mümkün olduğu, böylece teşebbüs tarafından Milli Eğitim Müdürlüğüne bildirilen üst/tavan fiyat dışında da rekabet oluşturacak farklı fiyatların uygulandığının anlaşılabilmesi ifade edilmektedir.
- (122) Soruşturma Raporu'nun 94. paragrafında, *“Teşebbüs savunmalarında teşebbüsler arasında fiyat birlikteliğinin bulunmadığını ispat etmek üzere çeşitli fatura örnekleri sunulmuş olmakla birlikte bu fatura örneklerinden hareketle fiyat anlaşmalarının uygulanıp uygulanmadığının tespitinin güç olduğu düşünülmektedir. Öncelikle sürücü kursu kayıtlarından, kesilen faturanın kurs ücretinin tamamına mı, ödenen taksite mi, yoksa talep halinde sürücü kursu eğitiminden bağımsız olarak verilen direksiyon eğitimi gibi bazı hizmetlere mi ilişkin olduğu anlaşılammaktadır. Ayrıca çoğu durumda kursiyer kaydının yapıldığı tarih ile faturanın kesildiği tarihin farklı olması nedeniyle kesilen faturanın hangi döneme ait olduğunun tespit edilmesi güçtür.”* ifadelerine yer verilmiştir. Ayrıca daha önce de belirtildiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde düzenlenen ihlalin tespiti açısından, rakip teşebbüsler arasında yapılan anlaşmada rekabeti bozucu amacın bulunması yeterli olup, söz konusu amacın tespit edilmesi halinde ayrıca rekabeti bozucu etkinin ve dolayısıyla zararın ortaya konulmasına, teşebbüslerin fiyatlarının karşılaştırılmasına gerek bulunmamaktadır.
- (123) Yukarıda sunulan değerlendirmeler çerçevesinde, teşebbüslerin savunmalarının kabul edilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.14. Sürücü Kurslarının Tabi Olduğu Mevzuat Gereği Vermeleri Gerekli Asgari Ders Sayısının ve Saatinin Aynı Olduğu, Bu Nedenle Maliyetlerin Değişiklik Göstermediği ve Sürücü Kurslarının Aynı/Yakın Fiyatları Uygulamasının Makul Olduğu Yönündeki Savunmaların Değerlendirilmesi

- (124) Özel Özatılım MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, sürücü kurslarının her yıl ücret ilanı yapmak ve Milli Eğitim Bakanlığının resmi sitesindeki sürücü kurslarına ilişkin modül sistemine girmek zorunda olduğu, bu doğrultuda sürücü kurslarının tabi oldukları mevzuat gereğince vermeleri gerekli asgari ders sayısının, saatinin aynı olduğundan bir ders saatinin maliyetinin belirli olduğu ve dolayısıyla sürücü kurslarının aynı/benzer fiyatları uygulamalarının normal olduğu ifade edilmektedir.
- (125) Özel Ürgüp Işık MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, işyeri kiralalarının, akaryakıt fiyatlarının ve personel ücretlerinin birbirine yakın olduğu, bu nedenle ilan edilen sürücü kursu ücretlerinin de benzerlik gösterdiği, kaldı ki Özel Ürgüp Işık MTSK tarafından alınan ücretin devletin aldığı harç miktarına yakın olduğu, dolayısıyla tüketici aleyhine rekabeti kısıtlayıcı düzeyde bir ücret tespiti yapılmadığı ifade edilmektedir.
- (126) Kararda, Nevşehir'de faaliyet gösteren sürücü kurslarının birlikte hareket ederek fiyat belirlemeleri nedeniyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri sonucuna ulaşılmış olup, teşebbüslerin fiyatlarının birbirine yakın/aynı olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri tespiti yapılmamıştır. Ayrıca sürücü kursları tarafından

kursiyerlerden alınan ücretlerin yüksek olmadığı iddiası fiyat belirleme eyleminin 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal niteliğini ortadan kaldırmamaktadır.

1.4.2.15. Nevşehir'in İlçelerinin Komşu İllere Oldukça Yakın Olduğu ve Olası Bir Fiyat Birlikteliğinin Müşteri Potansiyelinin Komşu İllere Kaymasına Neden Olacağı, Bu Nedenle de Kartel Oluşturulması İddiasının Gerçeği Yansıtmadığı Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (127) Özel Özatılım MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, Nevşehir'in ilçelerinin komşu illere oldukça yakın olduğu ve olası bir fiyat birlikteliğinin müşteri potansiyelinin yakın illere kaymasına neden olacağı, Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının kendi illerinin yanı sıra çevre illerle de rekabet ettiği, bu nedenle de fiyat birlikteliği ve kartel oluşturulması iddiasının gerçeği yansıtmadığı ifade edilmektedir.
- (128) Soruşturma Raporu'nun "Ceza Miktarının Takdirine İlişkin Değerlendirme" bölümünde, "... tespit edilen kartelin Nevşehir ilindeki tüm teşebbüsleri kapsadığı ve tüketicilerin başka il ve ilçelerdeki kurslara gitme dışında kartele üye olmayan bir sürücü kursunda eğitim alma imkânlarının ortadan kalktığı hususunun dikkate alınabileceği düşünülmektedir." değerlendirmesine yer verilmiştir. Soruşturma Raporu'nda yer alan bu ifadeden de açıkça anlaşılacağı üzere, yapılan anlaşmanın tüketicileri komşu ile ve ilçelere gitmekten alıkoyduğu yönünde bir tespit yapılmamış, aksine kartelin Nevşehir il merkezindeki tüm sürücü kurslarını kapsadığına dikkat çekilerek tüketicilerin komşu bölgelerdeki kurslar dışında bir alternatifinin kalmadığı vurgulanmıştır.
- (129) Nevşehir'de ikamet eden tüketicilerin bir başka il veya ilçeye sürücü kursu hizmeti almak için gitmesinin, bu tüketicilere gerek zaman gerekse maddi açıdan ilave bir maliyet getireceği kabul edilecektir. Bu durum teşebbüsün iddia ettiği gibi ihlal tespitini ortadan kaldıran bir durum olmayıp, bizatihi kartelin tüketicilere verdiği zararın bir göstergesidir.

1.4.2.16. Teşebbüsün Anlaşmada İmzasının Bulunmadığı Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (130) Özel Kapadokya MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, Soruşturma Raporu'nda belirtilen sözleşmede imzasının olmadığı ve bazı toplantılara katılmadığı ifade edilmektedir.
- (131) Özel Kapadokya MTSK adına Turan AKGÜL'ün 2006 yılına ilişkin sözleşmede imzasının bulunduğu tespit edilmesi karşısında söz konusu savunmanın kabul edilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.17. Sözleşmede Bulunan İmzanın Teşebbüse Ait Olmadığı, Sözleşmeye Teşebbüsün Katılmadığı Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (132) Özel Ürgüp Yıldız MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, teşebbüsün Soruşturma Raporu'nda belirtilen türden ıslak imzalı bir belgede imzasının bulunmadığı, iddia edilen imzanın teşebbüse ait olmadığı, teşebbüsün bahse konu belgenin imzalanmasına ya da belgede yer alan işlemlerin yerine getirilmesine ilişkin bir iradesi veya yönetim kurulu kararı bulunmadığı ifade edilmektedir.
- (133) Soruşturma Raporu'nda Özel Ürgüp Yıldız MTSK'nın 2007 yılına ilişkin sözleşmede imzası bulunmamasıyla birlikte, 2006 yılına ilişkin sözleşmede imzasının bulunduğu, ayrıca 2006 yılına ilişkin sözleşmeye istinaden toplanan senetlerin Av. Alperen FERLAN'a teslim edildiğine ilişkin tutulan tutanakta da Özel Ürgüp Yıldız MTSK temsilcisi Mustafa AYZAZ'ın imzasının bulunduğu tespit edilmiş ve bu çerçevede söz konusu teşebbüsün 2006 ve 2007 yıllarında devam eden anlaşmaya 17.01.2006-31.12.2006 tarihleri arasında taraf olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca Özel Ürgüp Yıldız MTSK'nın 2011 yılı Kasım ayından başlayan anlaşmaların yapıldığı toplantılara katıldığı ve söz konusu toplantılarda alınan kararları

onayladığı tespit edilerek, teşebbüsün 2011 yılının Kasım ayından başlayan anlaşmaya da taraf olduğu değerlendirilmiştir.

- (134) Teşebbüsün ikinci yazılı savunmasındaki imza inkârı, 2006 yılında yapılan sözleşmeye ilişkin olup, söz konusu sözleşmede Özel Ürgüp Yıldız MTSK yetkilisi ile birlikte toplam on bir sürücü kursunun unvanı ve yetkilisinin ismi yer almakta; söz konusu sürücü kurslarından Özel Güldane MTSK (Abdülkadir GÜLDANE) dışındaki on adet sürücü kursunun yetkililerinin imzası bulunmaktadır. Ayrıca sözleşmenin içeriği incelendiğinde de, anılan belgenin sürücü kursları arasındaki rekabeti bozucu uzlaşmayı detaylı düzenleyen bir sözleşme olduğu dikkati çekmektedir. Öyle ki belgede yapılan teşebbüslerin anlaşmaya uyup uymadığını denetlemeye yönelik olarak bir komisyonun dahi oluşturulduğu ve söz konusu komisyon üyelerinden birisinin de Özel Ürgüp Yıldız MTSK yetkilisi Mustafa AYZA olduğu belirtilmiş, nitekim Mustafa AYZA ilgili komisyonun üyesi sıfatıyla 2006 yılına ilişkin sözleşmeye istinaden toplanan senetlerin Av. Alperen FERLAN'a teslim edildiğine ilişkin olarak 17.01.2006 tarihinde tutulan tutanağa da imza atmıştır. Teşebbüsün yazılı savunmasında ileri sürüldüğü imza inkârının bütün bu hususlar dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bir an için yazılı savunmadaki inkar iddiasının kabul edilmesi halinde ilgili sözleşmede, Mustafa AYZA'ya ait olarak görünen imzanın ve parafın Mustafa AYZA'nın bilgisi olmaksızın diğer teşebbüs yetkililerince atıldığı kabul edilmesi gerekecektir. Rakip teşebbüsler arasında yapılan bir anlaşmaya hiç haberi dahi olmadan dâhil edilen bir teşebbüsün, ilgili sözleşmenin uygulanmasının denetlenmesine yönelik olarak oluşturulan komisyona da üye olarak seçilmesi ve üstelik söz konusu komisyonun faaliyeti kapsamında bir tutanağa da imza atması hayatın normal akışı içerisinde izah edilebilir bir durum değildir.
- (135) Öte yandan 2006 yılına ilişkin sözleşmenin kartelin oluşumuna ve işleyişine yönelik olarak oldukça ayrıntılı hükümler içerdiği, bahse konu sözleşmenin ilgili pazarda faaliyet gösteren on teşebbüs tarafından imzalanmış olduğu, ilgili pazarda faaliyet göstermekle birlikte anlaşmanın yapıldığı toplantıya katılmadığı veyahut anlaşmaya ilişkin iradesinin bulunmadığı anlaşılan Özel Güldane MTSK'nın ise, anlaşmada unvanı bulunmakla birlikte imzasının bulunmadığı hususları bir bütün olarak değerlendirildiğinde 2006 yılına ilişkin sözleşmenin, Nevşehir ilinde faaliyet gösteren on teşebbüs arasında yapılan rekabeti bozucu bir anlaşmanın varlığına ilişkin birincil delil niteliğinde olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu düzeyde bir delilin varlığı karşısında anlaşmada imzası bulunan herhangi bir teşebbüs yetkilisinin imzasının sahte olduğu yönündeki iddiasının kabul edilebilmesi için söz konusu iddianın bizzat iddia sahibi teşebbüs tarafından ispat edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
- (136) Bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde teşebbüsün, ilgili imzaların kendisine ait olmadığı ve dolayısıyla kendisinin 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin anlaşmaya taraf olarak kabul edilmemesi gerektiği yönündeki savunmasının kabul edilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.18. Teşebbüsün Havuz Sistemine Dâhil Olmadığı Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (137) Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Özel Ürgüp Işık MTSK ve Özel Nevşehir MTSK tarafından yapılan yazılı savunmalarda, teşebbüslerin havuz sisteminin içerisinde bulunmadığı, anılan sisteme para aktarmadığı veya sistemden para almadığı ifade edilmektedir.
- (138) Kararda, Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Özel Ürgüp Işık MTSK ve Özel Nevşehir MTSK'nın da dâhil olduğu Nevşehir ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının arasında 2011 yılından başlayarak 2012 yılı Haziran ayı itibarıyla da devam eden toplantılar kapsamında gelir paylaşımına yönelik bir havuz sisteminin oluşturulmasının da dâhil olduğu çeşitli hususlarda mutabakata vardıkları ve söz konusu mutabakatın 4054 sayılı Kanun'un 4.

maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma olarak değerlendirilebileceği tespit edilmiştir. Bahse konu sürücü kurslarının sisteme para aktarmamasının ve/veya sistemden para almamasının, teşebbüsler arasında yapılan rekabeti bozucu anlaşmanın ihlal niteliğini değiştirmeyeceği, bu nedenle savunmaların kabul edilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.19. Teşebbüsün Uyumlu Eylemde Bulunmadığı ve 4054 Sayılı Kanun'un 4/3 Maddesi Uyarınca Sorumlu Tutulmaması Gerektiği Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (139) Özel Ürgüp Yıldız MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, tüketicilere tek fiyatın uygulamasının yapıldığına ilişkin bir tespit bulunmadığı, bu bakımdan piyasanın rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalarla benzerlik göstermediği, bu bakımdan teşebbüsün uyumlu eylemde bulunmadığı ve 4054 sayılı Kanun'un 4/3 maddesinin teşebbüs hakkında uygulanması gerektiği ifade edilmektedir.
- (140) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir ihlalin, teşebbüsler arasındaki bir anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararı şeklinde ortaya çıkması mümkündür. Mevcut soruşturma kapsamında teşebbüsler arasında rekabeti bozucu bir anlaşmanın varlığı açıkça ortaya konulması sebebiyle ihlalin tespiti açısından uyumlu eylemin bulunup bulunmadığına yönelik bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

1.4.2.20. Teşebbüsün İsmine 2007 Yılına İlişkin Hiçbir Evrakta Yer Almadığı ve Soruşturma Raporunda Yapılan, 2006 Yılında İmzalanan Sözleşmede Adı Geçmesinden Dolayı 2007 Yılında da Teşebbüsün Diğer Taraflarla Birlikte Hareket Ettiği Çıkarımının İsbetli Olmadığı Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (141) Özel Ürgüp Yıldız MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, teşebbüsün 2006 yılına ilişkin belgede isminin geçmesinden dolayı 2007 yılında da diğer taraflarla birlikte hareket ettiğine ilişkin çıkarımın gerçeği yansıtmadığı ifade edilmektedir.
- (142) Kararda, teşebbüsler arasında yapılan anlaşmaların değerlendirildiği kısımda 2006 ve 2007 yıllarını kapsayan anlaşma ile 30.11.2011 tarihinden başlayarak Nevşehir ilinde yerinde incelemelerin yapıldığı 2012 yılının Haziran ayı itibarıyla devam eden anlaşmanın tek bir anlaşma olduğu tespitine yer verilmiştir. Adı geçen teşebbüsün ise, 2006 ve 2011 yılı Kasım ayında başlayan dönemde ihlale iştirak ettiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla teşebbüse yönelik olarak 2007 yılı bakımından herhangi bir isnatta bulunulmamıştır.

1.4.2.21. İddia Konusu Eylemler Bakımından Öngörülen Beş Yıllık Zamanaşımı Süresinin Dolduğu Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (143) Teşebbüsün yazılı savunmasında ileri sürülen temel husus, Özel Ürgüp Yıldız MTSK'nın 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin anlaşma kapsamında sadece 2006 yılında yapılan sözleşmeye taraf olması nedeniyle, teşebbüs açısından 4054 sayılı Kanun'da öngörülen beş yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu iddiasıdır. Ancak yukarıda işbu kararın değerlendirme bölümünde de ifade edildiği üzere, 2006 ve 2007 yıllarını kapsayan anlaşma ile 30.11.2011 tarihinden başlayarak Nevşehir ilinde yerinde incelemelerin yapıldığı 2012 yılının Haziran ayı itibarıyla devam eden anlaşmanın tek bir anlaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin en son gerçekleştiği tarih dikkate alındığında, teşebbüsün zamanaşımının dolduğuna ilişkin savunmasının kabul edilebilir nitelikte olmadığı kanaatine varılmıştır.

1.4.2.22. Başvuru Sahibinin Teşebbüsle Bilgi Alışverişinde Bulunmadığı Yönündeki Savunmanın Değerlendirilmesi

- (144) Özel Ürgüp Işık MTSK tarafından yapılan yazılı savunmada, başvuru sahibinin teşebbüse herhangi bir müracaatının, bilgi alışverişinin veya kaydının bulunmadığı ifade edilmektedir.

- (145) Başvuru sahibinin teşebbüs ile bilgi alışverişinde bulunup bulunmamasının veya teşebbüse yaptığı herhangi bir müracaatının olup olmamasının dosya kapsamında yapılan değerlendirme ve tespitler bakımından bir etkisinin bulunmadığı, bu nedenle teşebbüsün savunmasının itibar edilebilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.3. Ceza Miktarının Takdirine İlişkin Değerlendirme

- (146) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Bu Kanun'un 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir."* hükmüne yer verilmiştir.
- (147) Bu bağlamda işbu Kararın önceki bölümlerinde yer verilen bilgi, bulgu ve değerlendirmeler çerçevesinde; Nevşehir'de faaliyet gösteren sürücü kurslarının aralarında rekabeti bozucu anlaşmalar yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği anlaşıldığından, söz konusu teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi ve 15.02.2009 tarih ve 27142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri esas alınarak cezalandırması uygun görülmüştür.
- (148) Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinde temel para cezasının hesaplanması bakımından karteller ve diğer ihlaller şeklinde bir ayırım yapıldığı görülmektedir. Buna göre Nevşehir'de faaliyet gösteren; Özel Ürgüp Işık MTSK, Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Akademi MTSK, Özel Özatılım MTSK, Özel Yeni Lale MTSK, Özel Kapadokya MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gülsan MTSK, Özel Can Başaran MTSK, Özel Gülşehir MTSK, Özel Gül Doğan MTSK, Özel Hacıbektaş Elif MTSK ve Özel Burak MTSK-Kozaklı Şube'nin taraf olduğu rekabeti bozucu anlaşma kartel olarak nitelendirilmiş ve temel para cezası belirlenirken Yönetmeliğin 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi çerçevesinde, ilgili teşebbüslere 2012 yılı gayri safi gelirinin yüzde ikisi oranında temel para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (149) Temel para cezası belirlenirken, Yönetmeliğin 5. maddesinin ikinci fıkrası bağlamında, tespit edilen kartelin Nevşehir ilindeki tüm teşebbüsleri kapsadığı ve tüketicilerin başka il ve ilçelerdeki kurslara gitme dışında kartele üye olmayan bir sürücü kursunda eğitim alma imkânlarının ortadan kalktığı, buna karşılık ihlale iştirak eden teşebbüslerin küçük ölçekli işletmeler arasında yer aldığı göz önünde bulundurulmuştur.
- (150) Yönetmeliğin 5. maddesinin üçüncü fıkrasında, bir yıldan uzun beş yıldan kısa süren ihlallerde temel para cezasının yarısı oranında; beş yıldan uzun süren ihlallerde ise bir katı oranında arttırılacağı hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede, Özel Ürgüp Işık MTSK, Özel Akademi MTSK , Özel Gül Doğan MTSK ve Özel Hacıbektaş Elif MTSK'nin ihlale bir yıldan kısa bir süre boyunca taraf olmaları nedeniyle bu teşebbüsler bakımından temel para cezası belirlenirken Yönetmeliğin 5. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında herhangi bir artırıma gidilmesine gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan Özel Ürgüp Yıldız MTSK, Özel Burak MTSK, Özel Nevşehir MTSK, Özel Özatılım MTSK, Özel Yeni Lale MTSK, Özel Kapadokya MTSK, Özel Özbaşak MTSK, Özel Öz Avanos MTSK, Özel Gülsan MTSK, Özel Can Başaran MTSK, Özel Gülşehir MTSK ve Özel Burak MTSK-Kozaklı Şube ise, söz konusu ihlale bir yıldan uzun, beş yıldan kısa bir süre için taraf olmaları nedeniyle bu teşebbüsler bakımından belirlenecek temel para cezasının yarısı oranında arttırılması gerektiği kanaatine varılmıştır.
- (151) Öte yandan, rekabeti bozucu anlaşmaya taraf olan teşebbüsler bakımından idari para cezası belirlenirken Ceza Yönetmeliği'nin 6. ve 7. maddeleri kapsamında temel para cezasının arttırılmasını veya hafifletilmesini gerektiren herhangi bir unsurun mevcut dosya bakımından bulunmadığı tespit edilmiştir.

J. SONUÇ

(152) Rekabet Kurulunun 18.07.2012 tarihli ve 12-38/1106-M sayılı kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre;

1.

1. Özel Ürgüp Işık Eğitim Öğretim İşletmeleri Ltd. Şti. (Özel Ürgüp Işık MTSK)
2. Toy-Yıldız Eğitim Öğretim Turizm ve Tic. İşl. Ltd.Şti. (Özel Ürgüp Yıldız MTSK)
3. Cumhuriyet ARSLAN (Özel Burak MTSK)
4. Mehmet VAROL (Özel Nevşehir MTSK)
5. Vildan ÜRGENÇ (Özel Akademi MTSK)
6. Kurşunlu Eğitim Ticaret İnşaat Tur. ve San. Ltd. Şti. (Özel Özatılım MTSK)
7. Nevşehir Lale Özel Eğitim Kurumları Otom.Tur. Nak. Tic. ve San. Ltd. Şti. (Özel Yeni Lale MTSK)
8. İsmail AKGÜL (Özel Kapadokya MTSK)
9. Raibe AKBUDAK (Özel Özbaşak MTSK)
10. Cumhuriyet ARSLAN (Özel Öz Avanos MTSK)
11. Seçkin YUVALLI (Özel Gülsan MTSK)
12. Ahmet Serhat CAN (Özel Can Başaran MTSK)
13. Fatma AKGÜL (Özel Gülşehir MTSK)
14. Gündoğan Eğitim, Sağlık Rehabilitasyon Medikal İnş. Tur. Tem. İlaç. Tic. Ltd. Şti. (Özel Gül Doğan MTSK)
15. Keziban BOZKURT (Özel Hacibektaş Elif MTSK)
16. Cumhuriyet ARSLAN (Özel Burak MTSK Kozaklı Şube)'in

kurs ücretleri ile ücrete ilişkin diğer koşulları belirlemek ve gelir paylaşımına yönelik havuz oluşturmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYBİRLİĞİ ile,

2. Söz konusu anlaşmalara, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde öngörülen koşulların karşılanmaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınamayacağına OYBİRLİĞİ ile,

3. Bu nedenle, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in;

a) 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve ikinci fıkrası, üçüncü fıkrasının (a) bendi uyarınca, 2012 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren %3 (yüzde üç) oranında olmak üzere;

1. Cumhuriyet ARSLAN (Özel Burak MTSK)'a 3.238,90 TL
2. Mehmet VAROL (Özel Nevşehir MTSK)'a 5.996,85 TL
3. Kurşunlu Eğitim Ticaret İnşaat Tur. ve San. Ltd. Şti. (Özel Özatılım MTSK)'ye 2.488,74 TL
4. Nevşehir Lale Özel Eğitim Kurumları Otom. Tur. Nak. Tic. ve San. Ltd. Şti. (Özel Yeni Lale MTSK)'ye 2.294,45 TL
5. Raibe AKBUDAK (Özel Özbaşak MTSK)'a 4.328,26 TL

6. Cumhuriyet ARSLAN (Özel Öz Avanos MTSK)'a 3.118,06 TL
7. Seçkin YUVALLI (Özel Gülsan MTSK)'ya 3.391,52 TL
8. Ahmet Serhat CAN (Özel Can Başaran MTSK)'a 5.679,63 TL
9. Cumhuriyet ARSLAN (Özel Burak MTSK Kozaklı Şubesi)'a 1.198,61 TL
10. Toy-Yıldız Eğitim Öğretim Turizm ve Tic. İşl. Ltd. Şti. (Özel Ürgüp Yıldız MTSK)'ye 3.828,75 TL
11. İsmail AKGÜL (Özel Kapadokya MTSK)'e 5.378,73TL
12. Fatma AKGÜL (Özel Gülşehir MTSK)'e 3.200,53 TL

b) 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve ikinci fıkrası hükümleri uyarınca, 2012 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 2 (yüzde iki) oranında olmak üzere;

1. Özel Ürgüp Işık Eğitim Öğretim İşletmeleri Ltd. Şti. (Özel Ürgüp Işık MTSK)'ye 2.277,51 TL
2. Vildan ÜRGENÇ (Özel Akademi MTSK)'e 861,57 TL
3. Güldoğan Eğitim, Sağlık Rehabilitasyon Medikal İnş. Tur. Tem. İlaç. Tic. Ltd. Şti. (Özel Gül Doğan MTSK)'ye 875,51 TL
4. Keziban BOZKURT (Özel Hacıbektaş Elif MTSK)'a 882,23 TL

idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile,

4. Cumhuriyet ARSLAN (Özel Öz Derinkuyu MTSK)'ın yukarıda belirtilen nitelikteki anlaşmaya taraf olmadığına, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediğine OYBİRLİĞİ ile,

Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 13.06.2013 Tarih ve 13-36/482-212 Sayılı

Kararına

KARŞI OY GEREKÇESİ

Kurulumuz mezkur Kararıyla, 4054 Sayılı Kanun'un 16. maddesinin 3.fıkrası ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in, 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve ikinci fıkrası, üçüncü fıkrasının (a) bendi hükümleri uyarınca, 2012 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 3 ile % 2 oranlarında olmak üzere; kararda ünvanları yazılı Nevşehir ilinde faaliyette bulunan sürücü kurslarına idari para cezası verilmesine karar vermiş bulunmaktadır. Anılan bu idari para cezası belirlenirken, 4054 sayılı yasanın 16.maddesi ile birlikte, yukarıda belirtilen Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin yönetmeliğin ilgili hükümlerinin uygulanarak temel para cezaları baz alınarak ceza verilmiş olup, anılan yönetmeliğin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanuna aykırı olduğu inancıyla, aşağıda belirteceğim nedenlerle kararın ceza oran ve miktarlarını belirleyen 3.maddesine katılmıyorum.

Karşı oyumuz, "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5.maddesi ile getirilen kabahat tipleri ve bu kabahat tiplerine verilecek idari para cezalarına alt ve üst sınır konulması suretiyle kanuna aykırı yönetmelik hükümlerinin uygulanması kabahatin niteliğine göre cezanın daha düşük belirlenmesi gerektiği noktalarından doğmaktadır.

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin yönetmelik 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanuna aykırıdır.

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; "Temel Para Cezası" başlığı altındaki 5.maddesinde;

13-36/482-212

(1) Temel para cezası hesaplanırken, Kanunun 4 üncü ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin, nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin;

a) Karteller için, yüzde ikisi ile yüzde dördü,

b) Diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü,

arasında bir oran esas alınır.

(2) Birinci fıkrada yazılı oranların belirlenmesinde, ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususlar dikkate alınır.

(3) Birinci fıkraya göre belirlenen para cezası miktarı;

a) Bir yıldan uzun, beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında,

b) Beş yıldan uzun süren ihlallerde bir katı oranında,

arttırılır.” denilmiş, yine 6.maddesinde Ağırlaştırıcı Unsurlar ve 7.maddesinde de Hafifletici Unsurlar ayrı ayrı sayılmıştır.

Aşağıda geniş olarak açıklanacağı üzere Yasa Koyucu 16.maddeye göre verilecek cezalarda; alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamasına ve Rekabet Kurulu'na aşağıda geniş olarak açıklayacağımız gibi, yetki aşımı nedeniyle yönetmelikle düzenlenmesi mümkün olmayan bir konuda, yönetmelikle düzenleme yapılarak belli suçlar için, belirli cezalar getirilmiş, yine yönetmelikte, Kanunda olmayan bir kural konularak alt sınır ve yasada öngörülmeleyen bir üst sınır belirlenmiş ve karteller için yüzde iki ile dört arası, diğer ihlaller içinse binde beş ile yüzde üçü oranında şeklinde ceza verilmesi öngörülmüştür.

Anayasamızın 13.maddesinde; **“Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”** hükmü bulunmakta, Anayasamızın madde 38.maddesinde ise; **“Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır**

bir ceza verilemez.”hükmü yer almıştır. Bu hükümler kişilere maddi yaptırımlarında kapsamına girdiği, kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasının ancak yasa ile söz konusu olabileceğini, yine yasa hükmü ile belirlenen bir cezadan daha ağır bir cezanın verilemeyeceğini temel kural olarak belirlemiştir. Aşağıda ayrıntılı olarak açıklayacağımız gibi, yukarıda içeriği belirtilen anılan yönetmelik hükmü ile bu hükme aykırı maddi ceza hükümleri getirilerek, anayasal kurallar göz ardı edilmiştir.

Hiyerarşik normlar sistemine dayalı olan hukuk düzenimizde, alt düzeydeki normların dayanaklarını ve yürürlüklerini üst düzeydeki normlardan aldığı kuşkusuzdur. Normlar hiyerarşisinin en üstünde evrensel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunmakta, daha sonra gelen kanunlar dayanağını ve yürürlüğünü Anayasa'dan, tüzükler dayanağını ve yürürlüğünü kanundan, yönetmelikler ise dayanağını ve yürürlüğünü kanun ve tüzükten almaktadır. Bir normun kendisinden daha üst konumda bulunan ve dayanağını teşkil eden bir norma aykırı ve bunu değiştirici veya ihmal edici nitelikte bir hükmü hukuk alemine getirmesi olanaklı bulunmamaktadır.

Hukuk devletinde yönetimin işlem ve eylemlerine uygulanacak hukuki kurallarının şeffaf ve anlaşılabilir bir şekilde belirlenmesi kadar söz konusu normların normlar hiyerarşisine uygunluğu da, bu kuralların sağlığı için büyük bir önem taşımaktadır. Normlar hiyerarşisine aykırı düzenlenen bir norm, denetim aşamasını da etkilemekte ve denetime esas kararlarda çoğu zaman normlar hiyerarşisinden sapmalar hukuka aykırılık nedeni olarak kabul edilmektedir. Bu konuda onlarca Danıştay kararı bulunmaktadır.⁽⁷⁾

Bu nedenlerle, hukuk sistemimizde öngörülen hukuk hiyerarşisi kavramının sağlıklı işleyebilmesi için; gerek düzenleme yapıcıların, uygulayıcıların ve gerekse, yargısal denetimi yapan mercilerin anayasal ve yasal sınırlar içerisinde hareket etmeleri gerekli ve hatta zorunludur. Çünkü bu gereklilik ve zorunluluk Anayasa'mızın 2.maddesinde öngörülen devletin temel niteliklerinden en önemlisi olan "hukuk devleti ilkesinin" olmazsalarındandır.

Yasama yetkisi asli bir yetkidir. Yasama yetkisinin kullanımı şeklinde ortaya çıkan yasa yapımı yasa koyucunun istediği alanda düzenleme yapmasına cevaz vermektedir. Bir konu Anayasa da düzenlenmese bile yasa koyucu bu konuda yasa çıkarabilir. Bu nedenle

⁷ Danıştay İ.D.D.K 16.06.2005 gün ve E.2003/275 K.2005/2170 Sayılı Kararı

Danıştay 8.Dairesi 07.03.2007 gün ve E.2005/6261, K.2007/1246 Sayılı Kararı

Danıştay 10.Dairesi 16.03.2009 gün ve E.2006/5588, K.2009/1879 Sayılı Kararı

Anayasa'ya dayanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak, yasa yapılırken uyacağı mutlak kural, yapılan yasanın Anayasa'ya aykırı olmamasıdır. Buna karşılık idare, daha önce yasama organı tarafından yasa ile düzenlenmemiş bir alanda doğrudan doğruya bir düzenleme yapamaz. Bu nedenle idarenin bu düzenleme yetkisi yasadaki kaynaklanan, yasayı izleyen (secundum legem) bir yetkidir. Başka bir deyişle idarenin tüm düzenleyici işlemleri yasaya dayanmak, yasayla düzenlenmiş bir alan içinde olmak zorunda olan, onun altında ve ona bağımlı bir yetkidir. Bu yetki idareye bir anlamda tam inisiyatif vermeyen ve yasayla düzenlenmiş alanla sınırlı bir yetkidir.

Öte yandan, idarenin düzenleyici işlemler yönünden uyacağı bir diğer kural yasalara aykırı düzenleme yapamayacağıdır. İdarenin düzenleyici işlemlerinin dayandığı yasaya uygun olması ve bu yasanın çizdiği sınırların dışına çıkmaması zorunludur. İdarenin düzenleyici işlemlerinin yasaya aykırı (contra legem) olması olanaklı değildir. İdarenin düzenleyici işlemlerinin yasaya uygun olması, ve yasanın çizdiği sınırlar içerisinde kalması (intra legem) düzenleyici işlemlerin asli şartlarının en önemlilerinden birisidir.⁽⁸⁾

Anayasa'mızın "Yönetmelikler" başlığı altındaki 124. maddesinde; Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren **kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla**, yönetmelikler çıkarabileceği ve hangi yönetmeliklerin Resmî Gazetede yayımlanacağını kanunda belirtileceği Anayasa Koyucu tarafından vaz edilmiştir.

Yönetmelikler, Kamu Kuruluşlarının kendi görev alanlarına giren konularda yasa ve tüzük uygulanmasına yönelik yönetsel anlamdaki hukuk kurallarıdır. Yukarıda hükmü alınan Anayasanın 124.maddesine göre Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu kuruluşları görev alanları ile ilgili yasa ve tüzüklerin uygulanmasını belirleyen yönetmelik çıkarabilir. Anayasa'mızın 11.maddesinin 2.fıkrasına göre Kanunlar Anayasa'ya aykırı olmayacaktır, bu kuraldan hareketle hukukun genel ilkelerine göre; yönetmelikler normlar hiyerarşisi kurallarının bir tekrarı niteliğinde olan anılan 124.madde hükmüne göre de yasa ve tüzüklere aykırı olamayacağı gibi üst hukuk kurallarına da aykırı olamaz. **Yönetmelikler yasanın açıkça yetki vermediği bir konuda yeni bir düzenleme yapamayacağı gibi, Yasa ile öngörülen kuralı sınırlayamaz , genişletemez , ihmal edemez ve yeni bir hüküm koyamaz.**

⁸ Kemal Gözler , "Yönetmelikler" www.anayasa.gen.tr/yonetmelik.htm erişim tarihi 14.07.2013

4054 Sayılı “Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 16.maddesinin 3.fıkrasında; “Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir.” hükmü getirilmiş, 5.fıkrasında da; “Kurul, üçüncü fıkraya göre idarî para cezasına karar verirken, **30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrası bağlamında, ihlalin tekerrürü, süresi, teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlalin gerçekleşmesindeki belirleyici etkisi, verilen taahhütlere uyup uymaması, incelemeye yardımcı olup olmaması, gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususları dikkate alır.**” denilmiş, son fıkrasında da; “Bu maddeye göre verilecek **idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar**, işbirliği halinde para cezasından bağışıklık veya indirim şartları, işbirliğine ilişkin usul ve esaslar **Kurulca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.**” hükmü ihdas edilmiştir.

Yukarıda hükmü açıklanan 16.maddenin 5.fıkrasının yollamada bulunduğu, Kabahatler Kanununun 17.maddesinin 2.fıkrasında ise; “ **İdarî para cezası, kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle de belirlenebilir. Bu durumda, idarî para cezasının miktarı belirlenirken işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumu birlikte göz önünde bulundurulur.**” hükmü bulunmaktadır.

Bu hükümleri yorumlamaya çalışırsak; Yasa Koyucu, maddenin 3.fıkrası ile verilecek cezalarda alt sınır (asgari had) koymayıp, sadece üst sınırı (azami haddi) belirleyerek, cezaların nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar verilebileceğini hükme bağlamış, son fıkrasında ise sadece “**cezanın tespitinde dikkate alınan hususlar**” kavramını getirerek, Rekabet Kurulu’na sadece cezanın tespitinde dikkate alınacak hususların belirlenmesine ilişkin yönetmelik çıkarma konusunda sınırlı yetki vermiştir. Cezanın tespitinde dikkate alınacak hususlar derken yasa koyucu neyi

kastetmektedir? Burada kastedilen hangi fiillere, ne miktarda ceza vereceğini tespit et demek anlamında değil, 16.madde ile verilen ceza sınırları içerisinde (% 10 'a kadar) ceza takdir ederken hangi unsurlara göre veya hangi şartların varlığı halinde cezayı ağırlaştıracağını veya hafifleteceğini, bir başka deyişle yasada öngörülen sınırlar içerisinde ceza tayin ederken, takdir yetkisini kullanma adına hangi unsurları dikkate alarak ceza tesis edeceğini anlamındadır.

Bir başka deyişle, yasa koyucu Yasa Koyucu Rekabet Kuruluna Yönetmelik yaparken kabahat tipleri ve bu kabahat tiplerine verilecek ceza miktarlarını ceza miktarlarını tespit etmesi doğrultusunda bir yetki vermemiş, Kurul takdir yetkisini kullanarak ceza konusunda karar verirken, % 10 'a kadar sınırı içerisinde , ceza miktarını belirlemede etken olacak unsurların belirlenmesi konusunda yetki vermiştir.

16.Maddede geçen “**tespit**” kavramı ile kastedilen kabahat tipleri ile bu kabahatlerin saptanması değil verilecek sonuç ceza miktarının saptanmasını işaret eden bir tespit yetkisidir. Çünkü, Yasa koyucu Rekabet Kurulu'na, Yönetmelik yaparken hangi fiillere ne oranda ceza verileceğini tespit etme yolunda bir yetki verseydi o zaman yasaya; “**Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespiti ve maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar**” kavramını ayrı ayrı yazarak birlikte getirirdi.

Yasa koyucu bu görüşümüzü teyit eder mahiyette olmak üzere, anılan 16.maddenin 5.fıkrasında, verilecek cezanın üst sınıra kadar olmak koşuluyla Kurulca tespit edilirken, bir başka deyişle Rekabet Kurulu takdir yetkisini kullanırken **ihlalin tekerrürü, süresi, teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlalin gerçekleşmesindeki belirleyici etkisi, verilen taahhütlere uyup uymaması, incelemeye yardımcı olup olmaması, gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususları** dikkate alacağını işaret ederek Yönetmelik koyucuya, “**idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar**”ın nelerden ibaret olabileceğini söylemiş ve adeta bir anlamda Rekabet Kuruluna yol göstermiştir. Hatta bir adım daha giderek **“GİBİ HUSUSLAR”** kavramını getirerek bu hususların tahdidi değil tadadı olduğunu, bu unsurların çoğaltılabileceğini belirtmiştir. Yasa koyucu bu yolla, son fıkrada belirtilen **idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar** kavramının kapsamının ne olduğunu 5.fıkra ile önceden açıklamış ve bu kavramı son fıkrada yine tekrar ederek, bu ilkelere

13-36/482-212

göre yönetmelik çıkarılabileceğini söyleyerek, Rekabet Kurulunun çıkaracağı yönetmeliğin sınırlarını çizmiştir.

Amaçsal yorum (gai yorum) ilkelerinden hareketle yasa koyucunun gerçek amacını anlamaya çalışırsak, bizce yasa koyucu, yollamada bulunduğu, yukarıda hükmü açıklanan Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmünün ceza verilirken öncelikle dikkate alınacağını belirterek, bu hükümde yer alan kanunlarca alt ve üst sınırı belirlenen idari para cezalarında kullanılacak takdir yetkisinin etkenlerini (unsurlarını) hatırlatarak ve adeta yönetmelik koyucuya da, bu şekilde yasalarda cezaların alt ve üst sınırı belirlenebilir, sen yönetmelikle alt ve üst sınır koyamazsın, sadece bu sınırlar içerisinde karar verirken bazı unsurları dikkate alınabileceği hususlarını düzenleyebilirsin anlamında yol göstermiştir.

Olayımızda 4054 sayılı yasanın 16.maddesi ile konulan kural, anılan yönetmelikle bir anlamda değiştirilmekte ve Kurulun hareket alanı daraltılmaktadır. Yasa ile getirilmeyen ve Yönetmelik Koyucuya ceza miktarlarını ve ceza sınırlarını saptama konusunda verilmiş bir yetki olmamasına rağmen, belirli suçlara verilecek cezaların saptanması, para cezasına yeni bir alt sınır ve yeni bir üst sınır konulması 4054 sayılı yasanın 16.maddesine aykırıdır. Öte yandan, Yönetmeliğin 5/1-a bendinde; karteller için yüzde ikisi ile yüzde dördü, (b) bendinde; karteller dışında kalan diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü oranında bir ceza öngörülmesi, Yasanın 16/son maddesinde Kurulca çıkarılması için verilen yönetmelik yetkisi kapsamını ve sınırlarını aşmaktadır. Onu contra legem hale getirmektedir. Zira yönetmelik ile temel ceza tespiti mümkün değildir. Bu nedenle yasaya aykırı bulunan Yönetmelik hükümlerine göre ceza belirlenmesinin olanaklı olmadığı, hukuken sakat olduğu açıktır. Öte yandan bu karşı oy sahibinin 4054 sayılı yasa ile kendisine verilmiş bulunan yüzde on sınırları içerisinde kalmak kaydıyla, ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurları dikkate alarak ceza miktarını tespit etme yolundaki takdir yetkisi, daha önce görev yapan ve aynı seviyede olan üyelerin çıkardığı bir düzenleme ile ipotek altına alınmakta, adeta onların düşünce ve kararlarını devam ettirme zorunluluğu gibi ve yasaya dayalı olarak özgürce karar vermesini engelleyecek şekilde asla kabulü mümkün olmayan hukukla bağdaşmayacak bir durum ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun kabulü asla mümkün değildir.

Bu görüşe karşı bir sav getirilebilir. “Yönetmelik Danıştay’ca iptal edilmediğine göre hukuken geçerlidir ve zaten verilen cezada yönetmeliğin 6. ve 7. maddeleri uygulanarak sonuç olarak cezanın, yasanın öngördüğü alt ve üst sınırlara ulaşmaktadır.” Hukukun genel ilkeleri, hafifletici ve ağırlaştırıcı unsurların bulunmadığı olayda Rekabet Kurulu’nun anılan yönetmeliğe göre alt ve üst sınır belirleme yönünden bağlı olması karşısında bu savın bir geçerliliği olamaz.

Öte yandan 2577 sayılı İ.Y.U.K nun 7.maddesinin 4.fıkrasında; Düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olması, bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olamayacağı hükmü karşısında, açık olarak hukuka aykırı olduğuna inandığımız yönetmelik hükmünün tarafımızdan da uygulanmasının zorunlu olmadığına inanıyoruz. Bu hükme göre, Kurul’umuzca tesis edilen kararın İdare Mahkemesi ve Danıştay’ca yapılacak olası bir yargısal denetiminde de dikkate alınacağı kanısındayız.

26.9.2004 gün ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “*Suçta ve cezada kanunilik ilkesi*” başlığı altındaki 2.maddesinde; “*Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz.*”

İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz.

Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz.” hükmü getirilmiştir.

Yine 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun “*Kanunilik İlkesi*” başlıklı 4.maddesinde; “*Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir.*”

Kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarı, ancak kanunla belirlenebilir.” hükmü bulunmaktadır.

Kabahatler kanununun anılan maddesinin, gerekçesinde; *suçta kanunilik ilkesine nazaran, kabahatler açısından daha esnek bir sistem kabul edilmiştir. Buna karşılık, ikinci fıkrada, idari yaptırımlar açısından, cezada kanunilik ilkesine paralel bir*

hükme yer verilmiştir.....denilmiş⁽⁹⁾ , idari ceza hukuku ile ceza hukuku arasındaki kanunilik ilkesindeki ayrım gösterilmiştir. Ancak her iki hukuktaki kanunilik ilkesinin değişmez ana kuralı ceza hukukunda suç ile cezanın, idari ceza hukukunda yaptırımın türü, süresi ve miktarının kanunla belirleneceği kuralıdır. Ayrıca, Anayasamıza göre yasama görevi, devredilmesi mümkün olmayan bir yetkidir. Bireyin maddî ve manevî varlığı üzerinde derin etkiler doğuran suç ve cezaların, ancak ulusal iradeyi temsil eden organ tarafından yapılacak kanunla düzenlenebilmesi, kişi hak ve özgürlüklerine sağlanan en önemli anayasal garantilerden birini oluşturur.

Rekabet Kurulu, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; 5.maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun 2.maddesinin 2.fıkrasına ve Kabahatler Kanunu'nun 4.maddesinin 2.fıkrasına aykırı olarak 4054 sayılı yasa ile yüzde ona kadar idari para cezası verilebilmesi hükmünü daraltarak ve bir anlamda sınırlayarak, belli kabahatlere, belli ceza oranları belirleyerek adeta kendisini Yasa Koyucu yerine koymuştur. Bu hukuk devletinde asla kabulü mümkün olmayan idari bir davranıştır.

Yönetmelikle, Yasada Bulunmayan Kartel adlı Bir Kabahat Tipi Yaratılmıştır.

Rekabet Hukuku öğretisinde bulunan ancak, 4054 sayılı Yasada terim veya tanım olarak düzenlenmeyen '**kartel**' kabahati yaratılmış ve bu kabahat türü için ayrı ve öğretideki anlamı doğrultusunda daha yüksek bir ceza oranı öngörülmüştür. Oysa, 4054 sayılı yasanın 4.maddesinde öngörülen rekabete aykırı kabahatler rekabeti sınırlayıcı, anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar başlığı altındaki fiillerdir. Öğretide açıklanan kartel olarak nitelendirilen kabahat te bu kapsama girmekte ve Rekabet Öğretisinde ağır bir rekabet ihlali olarak kabul edilmektedir. Rekabet Kurulunun, yukarıda belirtilen 4.madde kapsamına giren öğretideki anlamda kartel kabahati niteliklerini taşıyan bir eylem veya davranışla karşılaştığında yapacağı, Yönetmelikle böyle bir kabahat tipi yaratmak değil, verilen yetki doğrultusunda cezanın tespitinde dikkate alınacak hususları dikkate alarak ceza miktarını daha yüksek belirlemesidir. Başka bir deyişle 4.maddede öngörülen fiiller arasındaki ayrım Yönetmelikle kabahat tipi yaratılarak değil, cezayı ağırlaştırıcı veya hafifleten nedenlerle yapılabilecek ve saptanacak ceza oranları ile yapılabilecek bir husustur. Bu kabahat tipi yaratma ve bu kabahat tipine ceza oranı belirlenmesi yukarıda belirttiğim gerekçelerle hukuka açıkça aykırıdır. Kartel kavramı ile ilgili olarak hukukumuzda geçen tek hüküm Anayasa'mızın 167.maddesinde bulunmakta olup, bu maddede, "*Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli*

⁹ Kabahatler Kanunu Hükümet Tasarısı ve Adalet Komisyonu madde gerekçesi

işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiilî veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.” denilmiştir. 4054 sayılı yasada kartel kabahatine ilişkin hiçbir hüküm bulunmaması nedeniyle, bu kabahat tipinin yaratılmasına anılan Anayasa hükmü gerekçe teşkil edemez.

Öte yandan, yukarıda belirtilenlerin dışında anılan Yönetmeliğin hukukun genel ilkelerine ve Kanuna aykırılıkları bulunmaktadır. Türk hukukunda, 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte para cezası kalmamıştır. Adli ve İdari Para cezası kavramları hukukumuza girmiştir. Rekabet Kurulunun verdiği para cezası aslında “İdari Para Cezası”dır. Bu nedenle yönetmelikte geçen para cezası kavramı Türk Ceza Kanununa ve Kabahatler Kanununa aykırıdır.

Yönetmeliğin Yasaya Aykırı Hükümlerinin Açılacak Olası Bir Davada İptal Edilebileceği Kanısını Taşıyoruz.

İdare hukuku kurallarına göre Yönetmelik gibi düzenleyici işlemlere karşı iptal davaları iki halde açılabilmektedir. Yönetmeliklerin yayımlanması üzerine ilgililer tarafından yasal süre içerisinde iptali için dava açılabileceği gibi, bu düzenlemenin bir idari işleme dayanak olarak alınıp uygulanması ile menfaatleri haleldar olan kişiler tarafından da işlemlerle birlikte, yönetmeliğin ilgili hükümlerinin de iptali yolunda işlemin tabi olduğu dava açma süresi dava açılabileceği bilinmektedir. Bu nedenlerle ve yukarıda açıklamaya çalıştığım gerekçelerle, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; 4054 sayılı yasaya aykırı bulunan ilgili hükümlerinin iptal davasına konu olması halinde iptal edilebileceği kanısını taşımaktayım.

4054 Sayılı Kanununun 16.Maddesinin İrdelenmesi, Anayasa'ya Aykırılık Sorunu ve Maddenin Yeniden Düzenlenmesi Gereği.

Yukarıda geniş olarak hükmünü açıkladığımız 4054 Sayılı “Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 16.maddesinin 3.fıkrasında; “Bu Kanunun 4, 6 ve 7nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri

13-36/482-212

veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin **yüzde onuna kadar idarî para cezası** verilir.” hükmü bulunmaktadır. Bu hükümle Yasa Koyucu anılan 4054 sayılı Kanununun 4, 6 ve 7.madde de belirtilen rekabet ihlali olarak nitelendirilen kabahatler hakkında verilecek idari para cezalarında Rekabet Kuruluna geniş bir takdir yetkisi alanı bırakmış ve % 0-10 oranı arasında ceza takdir edebilmesi konusunda yetki vermiştir.

Yukarıda da, açıkladığımız gibi, cezanın takdirinde dikkate alınacak hususlar konusunda, anılan yasanın 16/5 fıkrası ile Kabahatler Kanununun 17/2 fıkrasına yaptığı yollamayla birlikte (işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumu) ihlalin tekerrürü, süresi, teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlalin gerçekleşmesindeki belirleyici etkisi, verilen taahhütlere uyup uymaması, incelemeye yardımcı olup olmaması, gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi kavramları getirmiş, yine yukarıda açıkladığımız, 16/son fıkrası ile “gibi” kavramı ile tadadı olarak bu unsurların çoğaltılması adına “cezanın tespitinde dikkate alınan hususlar” konusunda yönetmelik çıkarma yetkisi vermiştir. Yönetmeliğin çeşitli hükümleri ile, **cezanın ağırlaştırıcı unsurları olarak**; ihlalin süresi, soruşturma kararının tebliğinden sonra kartele devam edilmesi, İncelemeye yardımcı olunmaması hali, diğer teşebbüslerin ihlale zorlanması gibi davranışlar, **cezanın hafifletilmesi unsurları olarak ise**, yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi haricinde incelemeye yardımcı olunması, ihlalde kamu otoritelerinin teşvikinin veya diğer teşebbüslerin zorlamasının bulunması, zarar görenlere gönüllü olarak tazminat ödenmesi, diğer ihlallere son verilmesi, ihlal konusu faaliyetlerin yıllık gayri safi gelirler içerisindeki payının çok düşük olması gibi haller olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak; Rekabet Kurulu rekabet ihlalleri için vereceği nispi idari para cezasını tespit ederken % 0-10 oranı arasında kalmak koşulu ile, yukarıda yasa hükmü ile belirtilen ve yine Yönetmelik hükmü ile yasa koyucunun işareti ile çoğaltılan unsurları dikkate alarak takdir yetkisini kullanacaktır.

Hukuk devleti ilkesi, vatandaşların hukuki güvenlik içinde buldukları, devletin fiil ve işlemlerinin hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistemi ifade eder. Hukukî güvenlik ilkesi,

13-36/482-212

herkesin bağı olacağı hukuk kurallarını önceden bilmesi, tutumunu ve davranışlarını buna göre güvenle düzene sokabilmesi anlamına gelir. Bu güvenliğin sağlanabilmesi her şeyden önce, devletin kendi koyduğu hukuk kurallarına kendisinin de uyması bağıdır. Hukuk devletinin ön şartlarından biri olan hukuk güvenliği ilkesi ile bireylerin hukuki güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Hukuk güvenliğinin unsurları, hukuki belirlilik ilkesi, öngörülebilirlik ilkesi, eşitlik ilkesi ve cezaların yasallığı ile hukuksal güvenlik ilkeleridir. Bunun dışında konumuzla doğrudan ilgisi olmayan kazanılmış hak ilkesi ile geriye yürümezlik ilkeleri de Hukuk güvenliğini sağlayan diğer en önemli ilkelerdir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "belirlilik" dir. Yasal düzenlemelerin nesnel olması, hukuk devletinde yasadan doğan sorumluluğunun eylem ve olgu, hukuksal sonuç, hak süjesi yönlerinden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, belli, anlaşılabilir olması en temel ilkedir. Bu nedenlerdir ki hukuksal güvenliğinin var olduğunun algılandığı otoritenin keyfilikten uzak olduğunun düşünüldüğü ortamda bireyde davranışlarını hukuka uyarlayabilecek ve kendine düşen ödevi yerine sorunsuz getirebilecek kamu düzeni ve hukuk devleti ilkesinin yerleşmesine katkı ile gereksiz uyuşmazlıkların oluşmasının önüne geçilmiş olabilecektir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, yasadan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir

Hukuki belirlilik ilkesi gereği olarak Yasa Koyucu tarafından getirilen kuralın, kuralın muhatabı kişilerin olağan şartlar altında belirli işlem ve eylemlerin hangi sonuçlar doğurabileceğini öngörmelerini sağlayacak nitelikte düzenlenmesini gerektirir. Bu ilke ile kuralın, muhatap kişi bu kuraldaki takdir yetkisinin kapsamını, kendisi tarafından öngörülemez keyfi tutum ve davranışlardan koruyacak düzeyde açıklıkla anlayacak şekilde düzenlenmelidir. Bir başka deyişle kuralın hukuki öngörülebilirliği olmalıdır.

Yasa ile getirilen kural, Anayasamızın 10.maddesinde belirlenen eşitlik ilkesine uygun olmalıdır. Şöyle ki; alt ve üst sınır arasında idareye bırakılan takdir alanı

geniş, sınırsız ve ölçüsüz olmamalı, cezanın belirlenmesinin alt ve üst sınır arasında çok büyük oranda açılmış bir makas şeklinde makul ve ölçülü olmayan şekilde genişliği, uygulamada, yorum ve değerlendirme farklılıklarına dayalı olarak eşitsizliğe, haksızlığa ve keyfiliğe yol açabilecek nitelikte düzenlenmemelidir.

Yasa koyucu, kamu düzeninin korunması amacıyla ceza hukuku alanında hangi eylemlerin suç sayılacağı ve suç sayılan bu eylemlerin hangi tür ve ölçüde cezai yaptırıma bağlanacağı konusunda takdir yetkisine sahip olmakla birlikte, cezaların yasallığı ve hukuksal güvenlik ilkelerinin gereği olarak, farklı ve keyfi uygulamalara neden olmamak için, kabahatler hukukuna uygun geçerli sebepler ve objektif ölçütleri yasada göstermesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, 17.04.2008 gün ve E.2005/5, K.2008/93 sayılı kararıyla, 3.5.1985 günlü, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesini iptal etmiştir.

*İptale konu 42.madde de "Ruhsat alınmadan veya ruhsat veya eklerine veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının yapı sahibine ve müteahhidine, istisnalar dışında özel parselasyon ile hisse karşılığı belirli bir yer satan ve alana **500 000 TL. den 25 000 000 liraya kadar para cezası verilir.** Ayrıca fenni mesule bu cezaların 1/5'i uygulanır.*

*Birinci fıkrada belirtilen fiiller dışında bu Kanunun 28, 33, 34, 39 ve 40 ıncı maddeleri ile 36 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen mal sahibine, fenni mesule ve müteahhide **500 000 TL.den 10 000 000 liraya kadar para cezası verilir.***

Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen fiillerin tekrarı halinde para cezaları bir katı artırılarak verilir.....hükmü bulunmaktaydı.

Anayasa Mahkemesi, yasa ile getirilen kuralın hukuk devleti ilkelerinden olan hukuki belirlilik, öngörülebilirlik ilkesi ve cezaların yasallığı ile hukuksal güvenlik ilkelerine aykırı olduğundan bahisle anılan kuralı iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi mezkur kararında;

"3194 sayılı Yasa'nın 42. maddesinde düzenlenen idari para cezaları, imar ve kamu düzenine aykırı davranışların önlenmesi amacıyla, araya yargısal bir karar girmeden, idarenin doğrudan işlemiyle idare hukukuna özgü usullerle kesilen ve uygulanan yaptırımlardır. Maddenin birinci fıkrasındaki idari yaptırım, idarenin ruhsat alınmadan, ruhsat veya eklerine veya imar mevzuatına aykırı olarak yapının yapıldığı yönündeki tespiti ve bu konudaki değerlendirmesine bağlı olarak idarece uygulanmaktadır. Başka bir deyişle hem cezayı gerektiren eylemin işlendiğini saptamak hem de Yasa'da gösterilen alt ve üst sınırlar arasında cezanın tutarını belirlemek tamamıyla idari makamların, belediyeler veya en büyük mülki amirlerin kararlarıyla oluşmaktadır. İtiraz halinde yargının vereceği karar, onun bu niteliğini değiştirmemektedir. Sonuçları belli ölçüde genel para cezalarına benzese de tümüyle idari işleme dayanan bir yaptırımdır. Yargı organlarının müdahalesi olmadan idarece kararlaştırılmakta ve uygulanmaktadır.

İdari makamların Yasa'nın belirlediği sınırlar arasında cezanın takdirinde esas alacakları objektif ölçütler Yasa'da gösterilmemiştir. Yasa'yla imar para cezasının alt ve üst sınırları gösterilmiş, bu alan içinde cezayı uygulama yetkisi idareye bırakılmıştır. İdarelerin hangi ölçütleri esas alacakları açık, belirgin ve somut olarak Yasa'da yer almamıştır. Yasa kuralı bu anlamda belirli ve öngörülebilir değildir.

Alt ve üst sınır arasında idareye bırakılan takdir alanı geniş, sınırsız ve ölçsüzdür. Cezanın belirlenmesinin alt ve üst sınır arasında elli kat gibi makul ve ölçülü olmayan şekilde genişliği, uygulamada, yorum ve değerlendirme farklılıklarına dayalı olarak eşitsizliğe, haksızlığa ve keyfiliğe yol açabilecek niteliktedir.

Yasakoyucu, kamu düzeninin korunması amacıyla ceza hukuku alanında hangi eylemlerin suç sayılacağı ve suç sayılan bu eylemlerin hangi tür ve ölçüde cezai yaptırıma bağlanacağı konusunda takdir yetkisine sahip olmakla birlikte, cezaların yasallığı ve hukuksal güvenlik ilkelerinin gereği olarak, farklı ve keyfi uygulamalara neden olmamak için, imar hukukuna uygun geçerli sebepler ve objektif ölçütleri yasada göstermesi gerekir.

Cezanın Yasa'da gösterilen sınırlar arasında idarece belirlenmesinde, yapının, taşkın, heyelan, kaya düşmesi gibi afet alanlarında bulunan, sıhhi ve jeolojik mahsurları olan veya bunlar gibi tehlikeli durumlar göstermesi nedeniyle imar planlarına veya ilgili idarelerce hazırlanmış, onaylanmış raporlara göre yapılması yasak olan alanlara, imar planlarında umumi hizmet alanlarına, kamu tesis alanlarına ve yapı sahibine ait olmayan alanlara yapılması; hangi amaçla yapıldığı, büyüklüğü ve konut, ticari, sanayi, otel, akaryakıt istasyonu gibi niteliği; fen ve sağlık kurallarına aykırılık taşıması; içinde oturacak veya çalışacak kişiler için tehlike oluşturması; çevresinde ya da aynı bölgede emsal yapılar için uygulanan imar para cezaları; kente ve çevreye etkisi; bitmiş ve kullanılabilir durumda olması gibi ölçütlere yer verilmemiştir.

Bu tür idari işlemlere karşı yargı yolu açık olmakla birlikte, bu güvencenin uygulama aşamasından sonra ve ancak itiraz yoluyla ortaya çıkacağı göz önünde bulundurulduğunda, yasa kurallarının yürürlükte olduğu sürece keyfiliği ortadan kaldırmaya yeterli olduğu söylenemez. Hukuk kuralları, yargının yorumuna ihtiyaç göstermeyecek ve uygulayıcılar tarafından anlaşılabilir şekilde açık ve belirgin olmak, uygulayıcılara güvence vermek zorundadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural iptal edilmiş olduğundan ayrıca Anayasa'nın 10. maddesi yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

demiştir.⁽¹⁰⁾

Yukarıda açıklamaya çalıştığımız, ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer nitelikteki kararı ışığında 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 16.maddesinin ilgili fıkralarını irdelediğimizde; Yasa Koyucunun bu maddede de, Hukuki belirlilik, hukuki öngörülebilirlik, eşitlik ilkesi ve cezaların yasallığı ile hukuksal güvenlik ilkelerine tam uyduğunu söylemek mümkün değildir. Yasa koyucu, bu hükümlerle cezanın alt ve üst sınırı arasında Rekabet Kuruluna büyük bir takdir yetkisi bırakmıştır. Yukarıda açıklanan, iptale konu 42.madde de alt üst sınır cezanın parasal miktarı konularak 50 kat şeklinde olmasına rağmen, 16.madde de nispi ceza oranı belirlenmiş olmakla bu fark şimdiye kadar ki uygulamalara göre 10.000 kat şeklindedir ve hatta Rekabet Kurulu bu katı daha fazla arttırabilme olanağına sahiptir.

Öte yandan, yukarıda da belirttiğimiz gibi, Rekabet Kuruluna bu alt ve üst sınırlar arasında idari para cezasını tespit ederken dikkate alacağı hususlar gerek 4054 sayılı yasa, gerek Kabahatler Yasası ve gerekse Yasa Koyucunun verdiği yönetmelik yetkisi ile belirlenmiştir. Gerçekten belirlenen unsurlar, alt ve üst sınır arasında bu kadar büyük bir orandaki farklılık içinde hukuka ve adalete uygun bir şekilde idari para cezasını tespit etmeye yeterlidir mi? Biz bu konuda tam yeterlidir diyemiyoruz. Bu durumun, bir başka deyişle bu maddenin Anayasa Mahkemesi'nin önüne götürülmesi halinde iptal edilebileceği kuşkusunu taşımaktayım.

Bilindiği gibi, Rekabet Hukuku 1900 lü yıllarda Sherman yasası ile ilk A.B.D de doğmuş, 1950 li yıllarda da Avrupa Devletleri bu hukuku kabul etmiştir. Ülkemizde ise 1994 yılında çıkarılan 4054 sayılı yasaya göre Rekabet Kurumu 1997 yılında faaliyetine başlamıştır. Dünyada epeyce yol alan Rekabet Hukuku, teorik anlamda dahil olmak üzere, Rekabet Kurumu ile pratik alanda da belirli ve üst bir seviyeye gelmiş bulunmaktadır. Artık Rekabet Hukukunda da, rekabete aykırı fiiller arasında ayırım yapılarak kabahat tiplerinin belirlenerek bir ayrıma gidilmesi olanaklıdır. Öte yandan Anayasamızın 13.maddesinde vücut bulan Ceza muhakemesi hukuku işleminin yapılması ile sağlanması beklenen *yarar* ve verilmesi ihtimal dâhilinde bulunan *zarar* arasında *makul bir oranın* bulunmasını, oransızlık durumunda işlemin *yapılmamasını* ifade eden ölçülülük ilkesi dikkate alınarak ceza miktarlarının ve kabahat tiplerinin, Yasa koyucu tarafından yeniden belirlenmesi mümkündür. Ve belirtilen gerekçelerle de zorunlu olduğu kanısındayım.

Belirtilen nedenlerle, sonuç olarak hukuki belirlilik, öngörülebilirlik ve eşitlik ilkeleri bağlamında, Yasa Koyucunun gelişen Rekabet hukuku ilkelerini dikkate alıp, kabahat tiplerinde bir ayrıma giderek, cezada ölçülülük ilkelerini de göz ardı etmeksizin 16.maddeyi yeniden düzenlemesi gerektiği inancındayım.

Sonuç : Yukarıda geniş olarak açıklanan nedenlerle , 4054 Sayılı Kanun'un 16. maddesinin 3.fıkrası ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik"ın, 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve ikinci fıkrası, üçüncü fıkrasının (a) bendi hükümleri uyarınca 2012 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren % 3 ile % 2 oranları arasında olmak üzere; kararda unvanları yazılı Nevşehir ilinde faaliyette bulunan sürücü kurslarına idari para cezası verilmesine ilişkin Kurulumuz kararına, anılan bu idari para cezası belirlenirken, 4054 sayılı yasanın 16.maddesi ile birlikte, yukarıda belirtilen Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin yönetmeliğin ilgili hükümlerinin uygulanarak temel para cezaları baz alınarak ceza verildiğinden, Ceza Yönetmeliğinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanuna aykırı olduğu inancıyla, aşağıda belirteceğim nedenlerle ceza oranının, yönetmeliğin ilgili hükümleri uygulanmaksızın, anılan 16.maddeye göre pazar gücü , kamu otoritesinin teşviki gibi hafifletici nedenler dikkate alınarak takdiren % 3 oranında idari para cezası verilen teşebbüslere % 1,5 , % 2 oranında idari para cezası verilen teşebbüslere ise % 1 oranlarında belirlenmesi gerektiği düşüncesiyle, kararın ceza oran ve miktarlarını belirleyen 3.maddesine katılmıyorum.

Reşit GÜRPINAR
Kurul Üyesi